

Dato 10. oktober 2022
Saksnr.: 2022017938-1
Saksbehandler Randi Bentsen
Godkjent av Terje Fjellvang
Camilla B. Dunsæd

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
19.10.2022
26.10.2022

2. tertialrapport 2022 Kristiansand kommune

Forslag til vedtak drift:

1. Bystyret tar 2. tertialrapport 2022 orientering
2. Budsjettendringer på drift og investering som er omtalt i saken vedtas
3. Budsjettendringer på bruk av/avsetning til disposisjonsfond og bunde fond vedtas
4. Det brukes 243,4 mill. kr av sentralt disposisjonsfond
5. Vedtatt nedbetaling av gjeld på 100 mill. kr jf. bystyrevedtak punkt 10 i BY 130/22, endres til redusert låneopptak til investeringer.
6. Låneopptak til investeringer reduseres med 231,1 mill. kr. Kristiansand kommune tar i 2022 opp inntil 573,3 mill. kr i lån til finansiering av investeringer jf. kommunelovens § 14-15 første ledd.
7. Opptak av Startlån økes med 35 mill. kr. Totalt opptak av Startlån blir 195 mill. kr i 2022.
8. Samlet låneopptak i 2022 blir inntil 768,3 mill. kr.

Sammendrag

Tertialrapporten er en rapport til bystyret som skal vise i hvilken grad budsjettvedtaket realiseres. Endret aktivitetsnivå skal først og fremst vurderes i økonomiplan-sammenheng da det langsiktige beslutningsgrunnlaget er langt bedre.

I 2. tertialrapport foretas en gjennomgang av hele budsjettet. Tertialrapporten inneholder både driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Områderapporter etter årets 8 første måneder, samt andre overordnede økonomiske forhold (utenomsektorielle), danner grunnlaget for den samlede vurderingen.

Rapportering på fokusområder innenfor arbeidsgiversiden, status på verbalvedtak og klimatiltak inngår også i denne rapporten.

Tertialrapporten til Kristiansand kommune presenteres nå digitalt. Dette saksfremlegget inneholder derfor bare et kort sammendrag.

Tertialrapporten finner du her: https://pub.framsikt.net/2022/kristiansand/mr-202208-2_tertial_2022/

DRIFT

Koronapandemien og kostnader i 2022

Områdene ble i 1. tertialrapport tildelt 198,5 mill. kr til finansiering av kostnader til koronapandemien pr. 1. tertial 2022. Kommunedirektøren la da til grunn, på bakgrunn av tidligere løfter, at staten dekket disse kostnadene og økte rammetilskuddet tilsvarende.

Det ble ikke tildelt kommunene midler i revidert nasjonalbudsjett 2022 og signalene fra staten nå virker mer usikkert. Kommunedirektøren foreslår derfor at forventet økt rammetilskudd nedjusteres med 100 mill. kr og kommunen finansierer dette selv med bruk av disposisjonsfond. Dersom heller ikke kommunen får finansiert resterende 98,5 mill. kr av staten blir sentralt disposisjonsfond redusert tilsvarende i årsoppgjøret.

Mottak av flyktninger fra Ukraina og økt integreringstilskudd

Kristiansand kommune har pr 2.tertial bosatt 235 personer i forbindelse med krigen i Ukraina. Ytterligere 169 personer har fått godkjent Kristiansand kommune som sin bostedskommune, og disse vil ankomme i løpet av de neste månedene. Det forventes at totalt 500 personer blir bosatt i 2022.

Staten skal dekke disse kostnadene og Kristiansand kommune forventer økt integreringstilskudd på 58 mill. kr. Kommunedirektøren foreslår at 30 mill. kr tildeles områdene i 2. tertial, og at resterende 28 mill. kr settes av i bykassa til senere fordeling.

Fastlegesituasjonen

Kristiansand kommune har stabilisert fastlegesituasjonen i 2022 ved å innføre kompenserte tiltak i 1. tertial. Usikkerhet rundt nasjonal finansiering og eventuelt videreføring av tiltakene som ble vedtatt i 1.tertial skaper administrative utfordringer siden vedtaket kun gjelder for 2022. Fastlegesituasjonen vil bli vurdert i rullering av økonomiplan 2023-2026.

Sykefravær

Sykefraværet ligger på 10,1 % pr. 31.7 fordelt på 2,5 % korttidsfravær og 7,6 % langtidsfravær. Trenden er positiv i forhold til sykefravær meldt i 1. tertialrapport med 12,4 % pr. 31.3.22.

Totalt sykefravær samme periode i fjor var på 9,9 %. Kristiansand kommune har som mål å ligge under 7,6 % i totalt sykefravær.

Revidert budsjett 2022

Endringene i kommunedirektørens forslag til tertialrapport innebærer en forverring av korrigert netto driftsresultat på 112,6 mill. kr i forhold til 1. tertialrapport 2022:

Tall i 1000 kr

	Budsjett endringer 2. tertial
Økt ramme samlet på områdene (uten avsetning/bruk av fond og overføringer til investeringer)	79 911
Område 9:	
Redusert rammetilskudd	127 129
Økt skatt på formue og inntekt	-35 905
Økt eiendomsskatt	-18 500
Økt utbytte	-22 000
Økt renteinntekt likviditet og utlån	-9 638
Økt renteutgift	17 621
Redusert avkastning energiverksfondet	92 000
Økt rentekompensasjon Husbanken	-1 061
Økning integreringstilskudd	-58 000
Økte kostnader mottak av flyktninger	28 000
Statstilskudd - Isolasjonskostnader	-1 100
Ufordelte skjønnsmidler fra Statsforvalteren	-227

Ufordelte skjønnsmidler fra Statsforvalteren	227
Økt pensjonspremie KKP og KLP	24 111
Økt premieavvik samlet KKP, KLP og SPK	-20 079
Avsetning lønnsoppgjør fordelt ut på områdene	-10 000
Avsetning til fond premieavvik	20 079
Redusert avdragsutgift	-100 000
Sum	112 568

(minus på disse rammeendringene betyr økte inntekter eller reduserte utgifter)

Økonomisk prognose 2022

Prognosen på slutten av året innebærer en forverring på 168,2 mill. kr i forhold til revidert budsjett etter foreslåtte rammeendringer i denne saken. Dette skyldes forventet merforbruk innenfor områdene.

Kommunedirektøren foreslår i 2. tertialrapport 2022 å bruke 243,4 mill. kr mer av sentralt disposisjonsfond til drift i forhold til 1. tertialrapport 2022. Til å finansiere økt overføring fra drift til investering benyttes 154,2 mill. kr.

Prognosen for det sentrale disposisjonsfondet ved årsslutt er på om lag 195,7 mill. kr. Dette under forutsetning av at koronakostnadene kompenseres fra staten med 98,5 mill. kr og at merforbruk på områdene finansieres av områdefond og andre fond.

Forventet korrigert netto driftsresultat:

Tall i mill. kr (-betyr merforbruk)

	Budsjett 2022	Revidert budsjett 1. tert. 2022	Revidert budsjett 2. tert. 2022	Prognose 2022
Korrigert netto driftsresultat*	-62,4	-188,0	-300,6	-468,9
Dekkes slik				
Netto bruk (-)/avsetning (+) disposisjonsfond	-62,4	-219,8	-486,7	-655,0
Overføring til investering	0	31,8	186,1	186,1
Totalsum	-62,4	-188,0	-300,6	-468,9

*Korrigert for bruk/avsetning bundne fond og netto premieavvik

Det er vanskelig å gi en god prognose for hele bykassen. Resultatet er avhengig av statens avklaring på finansiering av koronapandemien i tillegg utviklingen innen netto finans, pensjonsutgifter og skatteinntektene framover.

Områdene melder om følgende prognoser pr. 31.12.2022 etter foreslåtte rammeendringer i denne saken:

Tall i 1000 kr

Område	Mer/mindre forbruk før bruk av disp. fond 2022	Planlagt bruk av disp. fond 2022	Reelt mer/mindre forbruk 2022
10 Kommunedirektøren	0	0	0
11 Organisasjon	3 150	2 000	5 150
12 Økonomi	1 850		1 850
13 Samhandling og innovasjon	-2 360	4 750	2 390
2 Oppvekst	-60 000	0	-60 000
3 Helse og mestring	-102 900	24 400	-78 500
4 Kultur og innbyggerdialog	-2 300	6 300	4 000
5 By- og stedsutvikling	-5 700	11 200	5 500
Sum	-168 260	48 650	-119 610

Etter bruk av disposisjonsfond til planlagte tiltak er reelt merforbruk på om lag 120 mill. kr. i områdene. Dette er en økning med 30 mill. kr siden 1. tertial og skyldes i hovedsak økte kostnader i helse og mestring på sommeravvikling.

Merforbruket på ordinær drift i oppvekstområdet skyldes i hovedsak økonomiske utfordringer på særskilte tiltak i barnehage og tilpasning til lærernormen i skole. Merforbruket i helse og mestring skyldes volumøkning på mange tjenestoområder og store utfordringer med tilpasning til budsjetttrammene. Det er satt i verk tiltak for besparelse og kommunedirektøren vurderer ytterligere tiltak som skissert i saken.

Merforbruk i samhandling og innovasjon, kultur og innbyggerdialog og by- og stedsutvikling skyldes i hovedsak planlagt bruk av fond til utsatte tiltak fra 2021.

Rammeendringer

Kommunedirektøren foreslår i denne saken enkelte rammeendringer. Dette er hovedsakelig kompensasjon for pris- og lønnsvekst, økte strømkostnader, endringer i skatt og rammetilskudd og tekniske justeringer, samt bruk av disposisjonsfond.

INVESTERING

Det er på investering lagt vekt på avvik, dvs. overskridelser eller besparelser knyttet til de enkelte prosjekter. I tråd med tidligere praksis fremmes også enkelte nye investeringsprosjekter og omdisponeringer i tertialrapporten.

Det er budsjettert med investeringsutgifter på ca. 1,747 mrd. kr i 2022 inkludert etterslep fra tidligere år, men ekskludert startlån. Ved utgangen av august er det investert for ca. 555,3 mill. kr mot 1,171 mrd. kr i periodisert budsjett.

Det er fortsatt usikkerhet både knyttet til kostnader og tidsplan pga. urolige tider, prisstigning og mangel på viktige materialer til prosjektene.

Totalt sett reduseres bevilgningene i 2. tertial 2022 med 119,6 mill. kr. Låneopptak kan reduseres med 231,1 mill. kr, dette inkluderer å redusere låneopptak med 100 mill. kr ved overføring fra driften til investering, slik at dette ikke påvirker netto driftsresultat. Overføring fra drift til investering økes med kr 154,2 mill. kr. Den store reduksjonen i bevilgningene skyldes i stor grad at mange store prosjekter har forsinket fremdrift. Formannskapet har i vedtak i august vedtatt å tilleggsbevilge 48 mill. kr til ny skole Wilds Minne, med finansiering fra kommunens sentrale disposisjonsfond (48 mill. kr). Dette er tatt med i tertialrapporten.

Det foreslås å øke lån fra Husbanken til Startlån med 35,0 mill. kr.

Oppsummering	Beløp i hele tusen kr
Reduserte bevilgninger	-119 579
Økte utlån startlån	35 000
SUM	-84 579
Reduserte tilskudd	43 595
Overført fra drift	-154 239
Bruk av bundet investeringsfond	-915
Endret låneopptak	231 137
Låneopptak startlån	-35 000
Sum	84 579

Vedlegg:

- Digital 2. tertialrapport 2022 drift og investering
- Utskriftsvennlig PDF 2. tertialrapport 2022 ligger på nettsiden
- Protokoll fra Oppvekstutvalgets behandling av 2. tertialrapport 2022 for Oppvekst
- Protokoll fra Helseutvalgets behandling av 2. tertialrapport 2022 for Helse og mestring
- Protokoll fra Kulturutvalgets behandling av 2. tertialrapport 2022 for Kultur og innbyggerdialog
- Protokoll fra By- og stedsutviklingsutvalgets behandling av 2. tertialrapport 2022 for By- og stedsutvikling
- Protokoll fra Nærings- og eierskapsutvalgets behandling av 2. tertialrapport 2022 for By- og stedsutvikling
- Protokoll fra Organisasjonsutvalgets behandling av 2. tertialrapport 2022 for Økonomi, Organisasjon og for Samhandling og innovasjon
- Digital rapport finansforvaltning ligger på nettsiden
- Forskriftsskjema
- Rapport status oppfølging av verbalvedtak pr. 2. tertialrapport 2022 ligger på nettsiden

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	7
2. Økonomiske rammebetingelser.....	7
2.1 Resultat 2021	7
2.2 Sentralt disposisjonsfond	8
2.3 Netto lånegjeld	8
2.4 Sammenligninger med andre store kommuner (ASSS-nettverk)	8
2.5 Økonomiplan 2022-2025.....	9
2.6 Områdenes netto driftsbudsjett 2022	10
3. Overordnede økonomiske forhold – område 9	10
3.1 Skatt, eiendomsskatt og rammetilskudd	10
3.2 Netto Finans.....	11
3.3 Andre forhold i område 9	13
4. Områderapportene.....	17
4.1 Område 11 - Organisasjon	17
4.2 Område 12 - Økonomi	19
4.3 Område 13 – Samhandling og innovasjon	20
4.3 Område 2 – Oppvekst.....	22
4.4 Område 3 – Helse og mestring	26
4.5 Område 4 – Kultur og innbyggerdialog	32
4.6 Område 5 – By- og stedsutvikling	35
5. Budsjettreguleringer	39
6. Budsjettendringer bruk av disposisjonsfond og overføringer til inv.....	41
7. En attraktiv arbeidsgiver og inkluderende arbeidsplass	43
7.1 Innledning	43
7.2 Utvikle organisasjonskultur og ledelse	43
7.3 Sikre helsefremmende arbeidsplasser	43
7.4 Riktig kompetanse	46
8. Klimatiltak	47

1. Innledning

Tertialrapporten er en rapport til bystyret som skal vise i hvilken grad budsjettvedtaket realiseres. Endret aktivitetsnivå skal først og fremst vurderes i økonomiplan-sammenheng da det langsiktige beslutningsgrunnlaget er langt bedre.

I 2. tertialrapport foretas en gjennomgang av hele budsjettet. Tertialrapporten er for første gang presentert digitalt. Områderapporter etter årets 8 første måneder samt utenomsektorielle forhold, danner grunnlaget for den samlede vurderingen.

Rapportering på fokusområder innenfor arbeidsgiversiden, status på verbalvedtak og klimatiltak inngår også i denne rapporten.

2. Økonomiske rammebetingelser

2.1 Resultat 2021

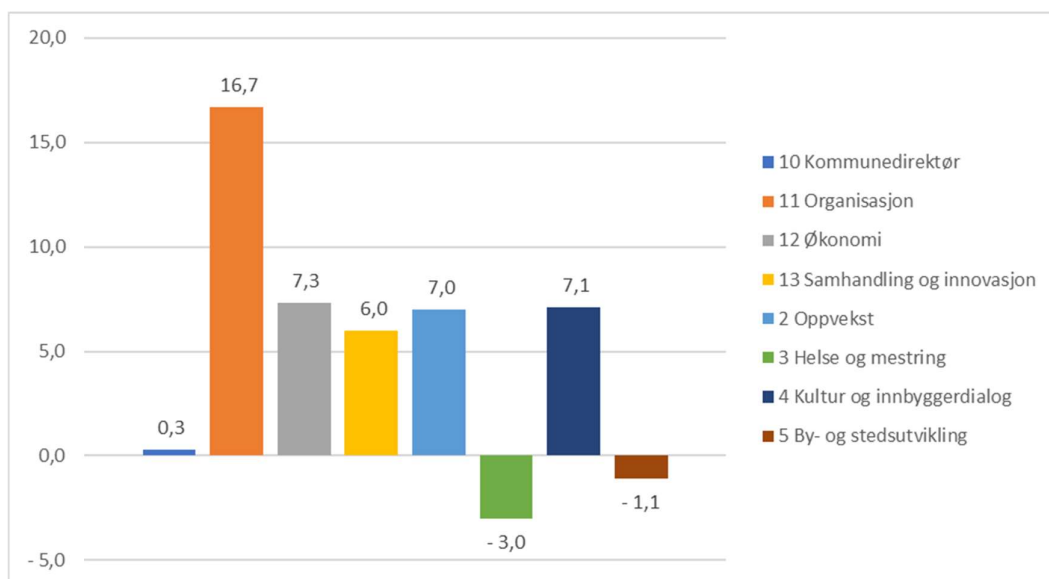
Resultatet for 2021 viser et korrigert netto driftsresultat (korrigert for bruk/avsetning bundne fond) på 254,7 mill. kr. Dette utgjør 2,6 % mot måltall på 2,5 %. Korrigert netto driftsresultat er 349,9 mill. kr høyere enn justert budsjett som i hovedsak skyldes:

- økning av skatt og rammetilskudd med 171,5 mill. kr
- mer avkastning på energiverksfondet på 67,4 mill. kr
- besparelser på områdene på 40,2 mill. kr
- besparelse på pensjon som utgjør 23,7 mill. kr
- mindreforbruk og avsetning til vedlikeholdsfondet, småbåthavn og VAR området utgjør ca. 11,8 mill. kr
- integreringstilskuddet ble 10,3 mill. kr høyere enn budsjettet

Områdenes resultat 2021

Områdenes drift viser et samlet mindreforbruk på 40,2 mill. kr som utgjør 0,6 % etter avsetning til og bruk av fond.

Resultat pr. område, budsjettavvik i mill. kr:

Det samlede regnskapsmessige resultatet er kr 0 etter bruk av og avsetninger til sentralt disposisjonsfond.

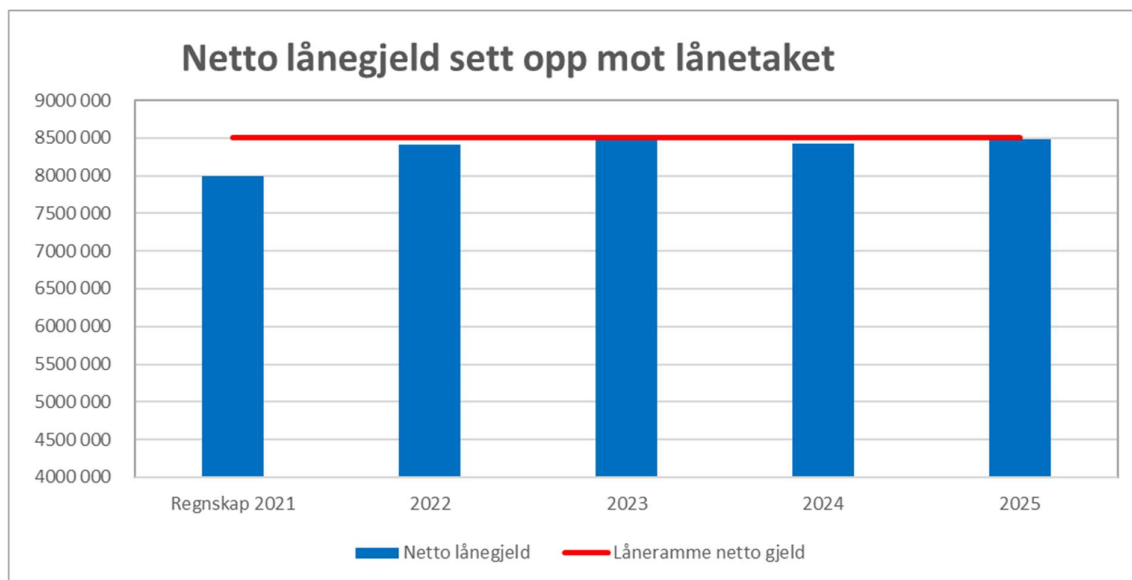
2.2 Sentralt disposisjonsfond

Sentralt disposisjonsfond er pr. 31.12.2021 på 689,3 mill. kr. Bystyrets målsetting er at det generelle disposisjonsfondet skal utgjøre minimum 4 % av brutto driftsinntekter. Fondet utgjør i 2021 6,9 % av brutto driftsinntekter som er godt over bystyrets målsetting.

2.3 Netto lånegjeld

Bystyret har vedtatt et tak på netto lånegjeld på 8,5 milliarder kr i 2021. Netto lånegjeld er pr. 31.12.2021 7,999 mrd. kr. Det er tatt opp nye lån med 789 mill. kr i året og betalt avdrag med 459,6 mill. kr. Total lånegjeld har økt med 373,4 mill. kr i 2021. Lånegjelden har økt med 330 mill. kr i 2021 knyttet til investeringer.

Netto lånegjeld sett opp mot lånetaket i økonomiplanen:

Alle bystyrets måltall og handlingsregler er nådd i 2021. Viser til [årsrapporten 2021](#) som ble behandlet i bystyret 18. mai 2022.

2.4 Sammenligninger med andre store kommuner (ASSS-nettverk)

KOSTRA tall viser resultat for 2021 for Kristiansand i forhold til de andre 9 storkommunene som utgjør ASSS (aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner).

Hovedbildet er at Kristiansand ligger noe under snittet for ASSS kommunene på frie inntekter og litt lavere vekst i netto driftsutgifter. Kristiansand har også høyere gjeld enn landssnittet og snittet for ASSS kommunene. Det vises til [årsrapport for 2021](#) for å lese mer om de ulike nøkkeltallene.

2.5 Økonomiplan 2022-2025

Netto driftsresultat

I økonomiplan 2022-2025 er det lagt opp til følgende korrigerte netto driftsresultat:

I mill. kr.	2022	2023	2024	2025	Sum
Korrigert netto driftsresultat*	-62,4	-13,8	-9,9	13,7	-72,4

*Korrigert for netto premieavvik og bruk/avsetning bundne fond.

Det økonomiske opplegget er stramt, og det er forutsatt innsparingskrav i områdene. Økt press på omsorgstjenesten som følge av endret demografi, kompenseres ikke fullt ut i perioden.

Innsparingstiltak

Kommunen arbeider kontinuerlig med å effektivisere driften. Innsparingstiltakene fra økonomiplan 2021-2024 er i hovedsak videreført i perioden 2022-2025. Bystyrets vedtak om 5 mill. kr på besparelser i reiser og overnattinger i 2021 er videreført i perioden. Bystyret vedtok 15 mill. kr i ytterligere reduserte reisekostnader fra 2022-2025. Dette kravet ble i bystyresak 64/22 nedjustert til 5 mill. kr og fordelt på områdene.

Innsparingskrav fordelt pr. område:

Tall i 1000 kr i 2022 kr	2022	2023	2024	2025
Kommunedirektøren	-150	-150	-150	-150
Organisasjon	-2 321	-6 943	-8 563	-8 563
Økonomi	-1 336	-2 676	-2 676	-2 676
Samhandling og innovasjon	-608	-608	-608	-608
Oppvekst	-2 360	-4 134	-9 771	-9 771
Helse og mestring	-4 925	-8 541	-11 616	-11 616
Kultur og innbyggedialog	-1 729	-4 040	-5 680	-5 680
By- og stedsutvikling	-2 791	-5 067	-6 706	-6 706
Sum vedtatt	-16 220	-32 159	-45 770	-45 770

Det må også tas hensyn til manglende kompensasjon for demografi for de fleste tjenester, noe som igjen innebærer at innsparingskravet i realiteten er vesentlig større. Dette gjelder i størst omfang for omsorgstjenesten og grunnskoletjenesten.

Bystyret har i økonomiplan 2021-2024 vedtatt effekt av redusert sykefravær på 3 mill. kr fra og med 2023. Dette er lagt på organisasjon. Besparelsen er ikke reell og kommunedirektøren vil i rullering av økonomiplanen for 2023-2026 vurdere om organisasjon tilbakeføres disse midlene.

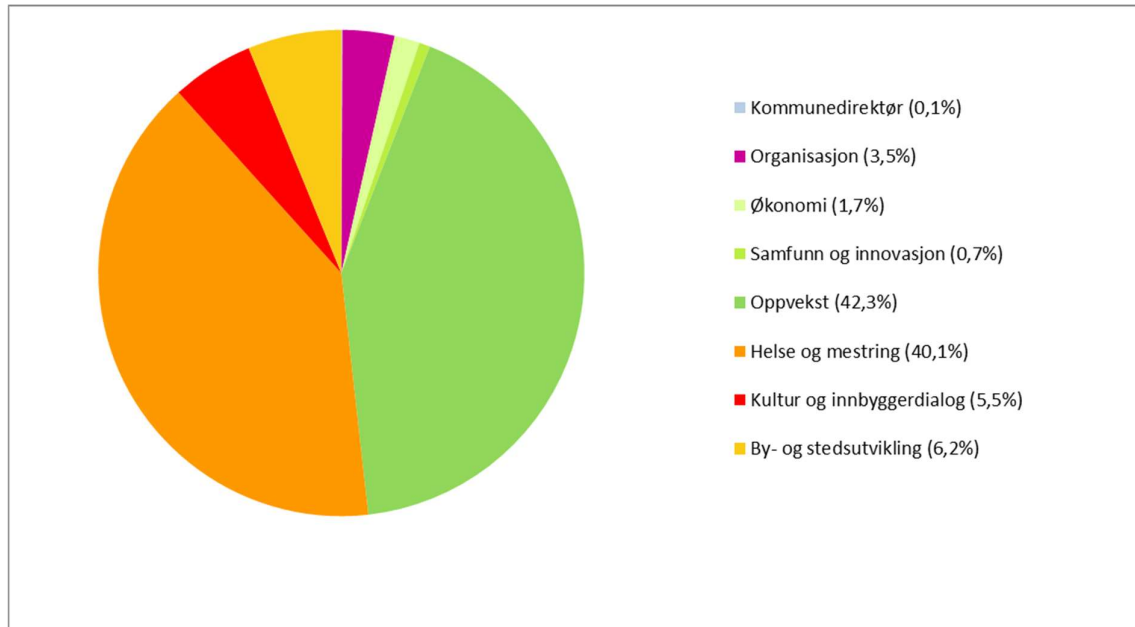
Bystyret har i tillegg vedtatt 2 verbalvedtak med følgende forventning om innsparing:

Forventing fra bystyret	2022	2023	2024	2025
Effekt av redusert sykefravær	-2 500	-7 500	-12 000	-12 000
Effektivisering	- 5 000	-10 000	-20 000	-20 000
Sum vedtatt og forventet	-23 720	-49 659	-77 770	-77 770

Kommunedirektøren redegjorde i Formannskapet 9. mars 2022 om at forventning om besparelse av redusert sykefravær er urealistisk. Kommunedirektøren har ikke nedjustert budsjetttrammene for dette i 2022. Kommunedirektøren vil i økonomiplanen for 2023-2026 legge fram forslag til effektivisering av administrative tiltak.

2.6 Områdenes netto driftsbudsjett 2022

Kommunen har i 2022 et opprinnelig netto driftsbudsjett på 6,822 milliarder kr fordelt på områdene slik:

Budsjettet til Kultur og innbyggerdialog inneholder mange tilskudd blant annet driftstilskudd til Kirkelig fellesråd (60,08 mill. kr) og tilskudd til Kilden teater og konserthus (30,9 mill. kr). Budsjettet til by- og sted er netto inkl. VAR området.

3. Overordnede økonomiske forhold – område 9

3.1 Skatt, eiendomsskatt og rammetilskudd

Skatteinngangen må ses i sammenheng med inntektsutjevningen i rammeoverføringene. Skatteinngangen for Kristiansand kommune viser ved utgangen av august 2 303,8 mill. kr. Dette er ca. 82 mill. kr over justert periodisert budsjett.

Pr august er skatteveksten for landet på 11,6 %, mens Kristiansand kommune har en økning på 11,09 %. Skatteveksten for kommunen har totalt pr august dermed vært 0,5 %-poeng lavere enn for landet.

Nye skatteanslag for 2022

Anslaget for skatt på inntekt og formue ble i NB 2023 økt med 2 mrd. kr fra RNB 2022 til 211,2 mrd. kr. Oppjustering av skatteanslaget påvirker kun inntektene i 2022, da kommunens skatteinntekter i 2023 fastsettes med utgangspunkt i skattenivået fra RNB fratrukket 1,7 mrd. kroner knyttet til ekstraordinær skatt på utbytte som beholdes i 2022, men ikke videreføres i 2023.

Det kom nye skatteanslag for 2022 når statsbudsjettet for 2023 ble lagt frem 6 oktober 2022. Anslaget på skatteveksten på landsbasis ble økt fra 6,8 % til 7,8 % til totalt 211,18 mrd. kroner. Per september ligger nasjonal skatteinngangen på 10 %, som er noe over anslaget.

Kristiansand kommune

I forbindelse med nytt skatteanslag som kom med statsbudsjettet 2023 forutsetter Kommunedirektøren at økningen i vår skatteinnngang per innbygger blir lik landssnittet på 7,1 %. Dette utgjør en skattevekst for kommunen på 35,9 mill. kr i forhold til 1. tertial 2022.

Dersom dette blir årsresultatet, vil Kristiansand ligge på 86,1 % av landssnittet pr innbygger i 2022. Så lenge Kristiansand er en minsteinntektskommune (under 90 % av landssnittet) er det aller viktigste at landet totalt opprettholder planlagt skatteinnngang. Så lenge kommunen ligger under 90 % av landssnittet vil inntektsutjevningen dekke 95 % av eventuell skattesvikt og vi vil trekkes like mye av eventuell merinntekt.

I forbindelse med NB2023 ble rammetilskuddet for 2022 nedjustert med 5,3 mill. kr i forhold til 1. tertial 2022, grunnet merskatteveksten som er knyttet til utbytte trekkes dette inn i 2022 gjennom et trekk i rammetilskuddet. Prisveksten har blitt betydelig høyere enn anslått i RNB. Samlet sett fører dette til at regjeringen har oppjustert anslaget for lønns- og prisveksten i kommunal sektor i 2022 med 1,6 prosent til 5,3 prosent. Denne oppjusteringen medfører en økning av kostnadsnivået i kommunesektoren med om lag 7,1 mrd. kr.

Det må også gjøres en korrigerende rammetilskudd i forbindelse med 1. tertialrapport 2022 slik at rammetilskuddet nedjusteres med 21,9 mill. kr.

Koronapandemien

Kostnaden knyttet til korona ble i 1. tertial beregnet å utgjøre 198,5 mill. kr for 1. halvår 2022, som er de høyeste siden pandemien inntraff. Disse kostnadene ble områdene kompensert for, hovedsakelig helse og mestring og oppvekst. Kommunedirektøren la i 1. tertial til grunn at disse kostnadene skulle bli fullt ut kompensert av staten.

Arbeidsgruppen satt ned av regjeringen våren 2020, leverte sin siste rapport i september 2022. Arbeidsgruppens rapport viser at pandemien satte tydelige spor i kommunene også i 2022. For kommunene anslås de økonomiske konsekvensene knyttet til korona til 7,5 mrd. kroner for 1. halvår 2022. Av de totale merutgiftene er om lag 2 mrd. kr. estimert å knytte seg til avtalene som KS og Oslo kommune inngikk med arbeidstakerorganisasjonene om å øke kompensasjon for overtid og merarbeid under koronapandemien. Regjeringen foreslår ingen justering i bevilgningene relatert til covid-19 utgifter for første halvår 2022 i tilknytning til statsbudsjettet for 2023. Men går nå igjennom rapporten og vil fremme forslag om kompensasjon i nytt saldert budsjett i november.

Utfra signalene fra staten vurderer kommunedirektøren at det er en viss risiko for at kompensasjonen kan bli avkortet. Kommunedirektøren legger nå til grunn at kommunen kun vil få dekket ca. 50% av kostnadene på 198,5 mill. kr. Det legges derfor inn i at det må brukes 100 mill. kr av det sentrale disposisjonsfond for å dekke koronakostnadene, noe som også vil svekke driftsresultatet med 100 mill. kr.

Totalt nedjusteres rammetilskuddet med 127,1 mill. kr

Eiendomsskatt

Det ble i 1. tertial 2022 tatt utgangspunkt i feil budsjett og ikke hensyntatt for den nedsatte promillen som ble vedtatt i økonomiplanen 2022-2025. Anslaget som ble gitt i 1. tertial 2022 inneholdt også boliger med fritak, og var i utgangspunktet ett for høyt anslag. Med bakgrunn i dette ble budsjettet nedjustert med 20 mill. kr. til 308,5 mill. kr. Anslaget for eiendomsskatten ligger nå på 327 mill. kr. Kommunedirektøren foreslår derfor at budsjettet oppjusteres med 18,5 mill. kr.

3.2 Netto Finans

Her tas inn en kort omtale av finansområdet og finansforvaltningen. Mer utfyllende informasjon gis i **egget kapittel** hvor det også gis en kort beskrivelse av de

bestemmelser som gjelder innenfor temaet ansvarlige investeringer og bærekraft (ESG) rapportering.

Utbytte, gjeld, renter og avdrag

Det ble i slutten av tertialet utbetalt 18,3 mill. kr i utbytte fra Gimlevei 28 AS som var budsjettert i 2023. Ytterligere 4 mill. kr forventes i slutten av året. Kommunedirektøren foreslår derfor å øke budsjettert utbytte i 2022 med 22,3 mill. kr.

Bykassens lånegjeld utgjør 11.111 mill. kr pr 31.08.2022. Dette er en reduksjon på 27,8 mill. kr sammenlignet med 31.12.2021. Det er så langt i år tatt opp lån på 57 mill. kr til nye investeringer og 160 mill. kr i startlån i Husbanken. I tillegg kommer refinansiering av lån. Betaling av avdrag i henhold til avdragsplanene har redusert lånegjelden med 244,8 mill. kr.

Budsjetterte avdrag, som skal betales på investeringslån utgjør i revidert budsjett ca. 571,8 mill. kr etter bystyrets vedtak i 1. tertial (sak 130/22). Bystyret vedtok å nedbetale kommunens gjeld med 100 mill. kr i ekstra avdrag ved bruk av det sentrale disposisjonsfond. Kommunedirektøren foreslår heller å redusere låneopptak med 100 mill. kr ved overføring fra driften til investering, slik at dette ikke påvirker netto driftsresultat. Budsjetterte avdrag må ikke være lavere enn lovpålagt minimumsavdrag. Dette vil utgjøre ca. 471,8 mill. kr.

Den flytende renten på lån i Kommunalbanken er i løpet av tertialet steget fra 2,05 % til 3,1 %. Økningen skjer blant annet på bakgrunn av at Norges Bank hevet styringsrenten til 1,25 % i juni, og til 1,75 % i august. I september ble den satt opp til 2,25, og det forventes ytterligere to rentehevinger i løpet av året, slik at styringsrenten ventes å ligge på 2,75 % ved årsslutt. Gjennomsnittlig rente for gjeldsporteføljen totalt sett, inkludert rentebinding, ventes å bli 2,25 % i 2022 sett under ett. Dette er en økning på 0,62 prosentenheter sammenlignet med 31.12.2021. Renteutgifter ble økt med 24,4 mill. kr i 1. tertialrapport og det foreslås en ytterligere økning på 17,6 mill. kr. Det ventes at renten fortsetter å øke videre i økonomiplanperioden.

Kortsiktig likviditet

Likviditeten i kommunen er god. Grunnlaget for beregning av renteinntekter ble økt fra 1,2 til 1,7 mrd. kr. i 1. tertial, og holdes uendret nå. Denne økningen, samt stigende rentenivå, vil føre til økte renteinntekter for kommunen fremover. Renteinntektene på likviditeten ble økt med 17,4 mill. kr i 1. tertialrapport og det foreslås nå en ytterligere økning på ca. 7,5 mill. kr. I tillegg er det beregnet en økt renteinntekt på utlån på ca. 2,2 mill. kr. Kommunedirektøren foreslår derfor å øke budsjetterte renteinntekter i 2022 med 9,7 mill. kr. Det ventes at renten fortsetter å øke videre i økonomiplanperioden.

Energiverksfondet – langsiktig forvaltning

Totalporteføljen har i årets åtte første måneder gitt en negativ avkastning på -9,4 %. I kroner utgjør avkastningen -110,8 mill. Den svake markedsutviklingen i første tertial har fortsatt i andre tertial, og gitt meget svak avkastning både for aksjer og obligasjoner. Dette forklares med sterkt stigende renter, som er en følge av høy prisstigning verden over og frykt for at denne vil bli værende høy over tid. Prisstigningen er kommet på bakgrunn av historisk lave renter, stimulert av sentralbanker, som har gitt høykonjunktur på vei ut av korona pandemien. 60,8 mill. kr, som er over halvparten av den negative avkastningen, er knyttet til rentedelen av porteføljen, det vil si globale og norske obligasjoner. Dette er et betydelig verdifall, og er i hovedsak en følge av oppgang i markedsrenter for obligasjoner med lang løpetid. Høyere løpende rente i obligasjonsmarkedet gir imidlertid grunnlag for økt avkastning i denne delen av porteføljen på lengre sikt.

Budsjettert avkastning for 2022 ble i forbindelse med 1. tertialrapport redusert til null kroner. Avkastningen hittil i år er dermed 110,8 mill. kr lavere enn årsbudsjettet. Kommunedirektøren foreslår å budsjettere med en negativ avkastning på -92 mill. kr for 2022 (-7,9 %). I forslag til økonomiplan for 2023-2026 er det innarbeidet årlig

avkastning på 5,0 %, som i stor grad samsvarer med nye beregninger for forventet langsiktig årlig avkastning, sett over en tiårsperiode.

3.3 Andre forhold i område 9

Pensjonsutgifter

Pensjonskostnadene i 2022 blir betydelig høyere enn opprinnelig budsjettert da årets lønnsoppgjør medfører betydelig høyere lønnsvekst enn forutsatt.

KLP

Det foreligger nye prognoser fra KLP når det gjelder årets premie og premieavvik. Det forventes at beregnet arbeidsgivers andel på 15 %, hovedsakelig på området helse og mestring, vil medføre en underdekning på om lag 3,4 mill. kr høyere enn 1. tertial 2022, som totalt er 18,7 mill. kr høyere enn opprinnelig budsjett. Premieavviket medregnet arbeidsgiveravgift knyttet til KLP ventes å bli 343 000 kr høyere enn 1. tertial 2022, som totalt er ca. 18 mill. kr høyere enn opprinnelig budsjett I disse beregningene er det forutsatt benyttet 25 mill. kr av premiefondet i KLP. Rest premiefond i KLP vil etter dette være ca. 32 mill. kr ved utgangen av året.

KKP

I revidert budsjett for 2022 var det forutsatt å finansiere premie (ekskl. AFP-kostnader) ut over 13 % fra opparbeidet premiefond i KKP. Tjenesteområdene belastes som tidligere med 15 % premie, mens differansen på 2 %-poeng blir ført til inntekt i område 9.

De seneste prognoser om lønnsvekst fra Statistisk sentralbyrå og Norges Bank som anslår betydelig høyere anslag på årets lønns- og trygdeoppgjør, samt flere medlemmer som har endret pensjonsgrunnlaget. Dette gjør at premien øker. Kommunedirektøren anbefaler å beholde forutsetningen om lik premie på 13 % som gjør at anslaget for bruk av premiefond øker med 113,5 mill. kr grunnet økning i reguleringspremien som er konsekvens av økt lønns- og trygdeoppgjør. Bruk av premiefond utgjør nå totalt 157,5 mill. kr i 2022. Saldo på premiefondet i KKP var ved inngangen av året på ca. 649 mill. kr. Det er forventet at restbeløp på dette fondet i KKP vil være ca. 500 mill. kr ved utgangen av året.

Basert på forutsetningene over, vil premieavviket i KKP bli 19,7 mill.kr høyere enn revidert budsjettert.

SPK

Når det gjelder Statens pensjonskasse SPK, viser ny prognose ingen endring i premieavviket i forhold til hva som ble lagt inn i 1.tertialrapport.

Premieavvik

Oversikt over premieavviket og inndekning av tidligere premieavvik (med arbeidsgiveravgift):

I hele 1000 kr	Beløp
Kristiansand kommunale pensjonskasse KKP	-238 142
Kommunal Landspensjonskasse KLP	-47 823
Statens Pensjonskasse SPK	-7 779
Inndekning av tidligere premieavvik	193 773
Netto avsetning til fond	-99 971

Pensjon oppsummert

Samlet viser pensjonspremie og premieavviksordningen en reduksjon av ordinært netto driftsresultat med ca. 4 mill. kr. Premieavvik isolert viser samlet merinntekt på ca. 20,1 mill. kr. Den budsjetterte avsetningen til fond for inndekning av premieavvik foreslås økt med 20,1 mill. kr. Underbalansen på premieavviksfondet (akkumulert premieavvik minus fond) forutsettes da fortsatt å bli ca. 143,5 mill. kr pr 31.12.22.

Integreringstilskudd

235 personer er bosatt pr. 2. tertial og det forventes at totalt 500 personer blir bosatt i løpet av 2022. Foreløpig merinntekt er beregnet til 58 mill. kr. Basert på innmeldt behov fra områdene foreslår kommunedirektøren at merinntekten fordeles med 24 mill. kr til helse og mestring og 6 mill. til oppvekst. Resterende 28 mill. kr avsettes i bykassa til fordeling i årsoppgjøret for 2022 da de økonomiske konsekvensene er mer oversiktlige.

Tilskudd til renter og avdrag

Tilskuddsordningene knyttet til skolebygg, kirker, omsorgsboliger og sykehjem er samlet budsjettert med 12,6 mill. kr. Det foreligger ny prognose fra Husbanken på bakgrunn av høyere renter, Kommunedirektøren foreslår derfor å øke budsjettet med 1,061 mill. kr. til totalt 13,4 mill. kroner.

Pris- og lønnsvekst – endret deflator i RNB

Lønnsvekstanslaget har økt fra 3,2 % til 3,7 %, samt høyere prisvekst på varer og tjenester øker fra 1,6 % til 3,7 %. Lønn teller 2/3 av deflatoren og prisvekst 1/3, slik at deflatoren er nå endret fra 2,5 % til 3,7% i revidert nasjonalbudsjett. I tillegg har kommunedirektøren langt til grunn at lønnsoppgjøret for kommunene ble på 3,84 %. Dette utgjør 68,7 mill. kr og 44,435 mill. kr ble fordelt ut til områdene i 1. tertialrapport 2022.

I tillegg ble det gitt særskilt kompensasjon for økte strømutfgifter, oljeutfgifter og forsikringer som utgjør 33,4 mill. kr.

Kommunedirektøren foreslår at resterende midler på 24,291 mill. kr deles ut i 2. tertialrapport 2022 med følgende fordeling:

Tall i 1000 kr

Område	Tiltak	Beløp
10	Kommunedirektøren	17
11	Organisasjon	591
12	Økonomi	287
13	Samhandling og innovasjon	124
2	Oppvekst	10 752
3	Helse og mestring	11 824
4	Kultur og innbyggerdialog inkl. Kirkelig fellesråd	1 138
5	By og stedsutvikling	-442
Sum		24 291

Avsetning til pris- og lønnsjustering på 10 mill. kr i bykassa går med til å finansiere dette.

Overføring fra drift til investering

På enkelte områder er det forutsatt at investeringer skal dekkes av disposisjonsfond. Rent budsjett-teknisk må dette føres som bruk av disposisjonsfond i driften med tilsvarende utgiftspost - overføring til investering. Økt overføring fra drift til investering utgjør ca. 154,2 mill. kroner. 100 mill. kr. er for å redusere gjelden, mens 48 mill. kr. er relatert til Wilds Minne skole ved bruk av disposisjonsfond. Selve budsjettjustering knyttet til Wilds Minne skole legges nå inn i forbindelse med tertialrapporten, men er allerede vedtatt av bystyret (sak 115/22).

Sentralt disposisjonsfond

Det ble i 1. tertialrapport vedtatt en del justeringer fra/til sentralt disposisjonsfond. Det har i tillegg vært noen enkeltsaker gjennom året med disponeringer.

Kommunedirektøren anslår pr. nå at prognose på sentralt disposisjonsfond blir på om lag 195,7 mill. kr ved årets slutt. Dette er en reduksjon på hele 493,6 mill. kr. Bystyrets målsetting er at det sentrale disposisjonsfondet skal utgjøre minimum 4 % av brutto driftsinntekter og prognosen tilsier at fondet kun vil utgjøre om lag 2 % av brutto driftsutsikter ved årets slutt. Dette viser at den økonomiske situasjon for kommunen i 2022 er svært vanskelig.

Tall i 1000 kr

Område	Tiltak	Beløp
9	1.1.2022 sentralt disposisjonsfond	689 323
10	Tilbakelevering til bykassa organisasjon	4 012
11	Tilbakelevering til bykassa økonomi	5 901
13	Tilbakelevering til bykassa samhandling og innovasjon	1 562
2	Tilførsel fra sentralt disposisjonsfond til oppvekst	- 6 000
3	Tilbakelevering til bykassa helse og mestring	11 000
3	Tilførsel fra sentralt disposisjonsfond til helse og mestring	-30 100
4	Tilbakelevering til bykassa kultur og innbyggerdialog	1 539
4	Tilførsel fra sentralt disposisjonsfond til kultur og innbyggerdialog	-2 811
5	Tilbakelevering til bykassa fra by- og stedsutvikling	4 914
5	Tilførsel fra sentralt disposisjonsfond til by- og stedsutvikling	-14 800
4	Bystyresak 93/22 finansiering av kunstgress bruk av sentralt fond	-12 000
4	Bystyresak 93/22 finansiering av kunstgress fremskynding av midler fra 2024	-5 600
3	Opprettelse av næringsfond bystyresak (22 juni 2022)	-15 000
9	Vedtatt bruk av disposisjonsfond i 2022 økonomiplan 2022-2025	-62 400
9	Bruk av disposisjonsfond 1. tertialrapport 2022	-3 024
9	1. tertialrapport 2022 vedtak pkt. 11 Fastleger	-19 500
9	1. tertialrapport 2022 vedtak pkt. 10 nedbetaling av gjeld	-100 000
9	1. tertialrapport 2022 vedtak investering Birkelid bru	-1 250
9	1. tertialrapport 2022 vedtak pkt. 14 støtte til Vipere	-50
9	2. tertialrapport 2022 vedtak pkt. 9 tilskudd integrering	-1 000
9	1. tertialrapport 2022 vedtak pkt. 18 Porsmyr Bygdetun	-500
9	1. tertialrapport 2022 vedtak pkt. 13 Sosiale tiltak i skolen	-450
9	1. tertialrapport 2022 vedtak pkt. 19 Arbeidstreningsprosjektet	-1 000
9	Bruk av disposisjonsfond 2. tertialrapport 2022	-243 403
Sum prognose sentralt disposisjonsfond pr. 31.12.2022		195 654

Kommunedirektøren forutsetter her at staten finansierer 98,5 mill. kr (reduisert forventet økt rammetilskudd med 100 mill. kr) til koronapandemien for 2022 og at eventuelt merforbruk i de områdene dekkes inn av områdefond og av andre fond.

Oppsummert endringer i 2. tertial – område 9 (i hele 1000 kr)

Område 9 - Frie inntekter, netto finans m.m.	Endring 2. tertial
Redusert rammetilskudd korona	100 000
Redusert rammetilskudd statsbudsjett 2023 – effekt 2022	5 272
Korrigerings rammetilskudd fra 1. tertialrapport 2022	21 857
Økt skatt på formue og inntekt	-35 905
Økt eiendomsskatt	-18 500
Økt utbytte	-22 000
Økt renteinntekt likviditet og utlån	-9 638
Økt renteutgift	17 621
Redusert avkastning energiverksfondet	92 000
Økt rentekompensasjon Husbanken	-1 061
Økning integreringstilskudd	-58 000
Økte kostnader mottak av flyktninger	28 000
Statstilskudd - Isolasjonskostnader	-1 100
Ufordelte skjønnsmidler fra Statsforvalteren	-227
Avsetning ufordelte skjønnsmidler fra Statsforvalteren	227
Økt pensjonspremie KKP og KLP	24 111
Økt premieavvik samlet KKP, KLP og SPK	-20 079
Avsetning til fond premieavvik	20 079
Redusert avdragsutgift	-100 000
Avsetning til pris- og lønnsjustering	-10 000
Overført fra drift til investering	148 000
Bruk av sentralt disposisjonsfond	-243 403
Sum – område 9:	-62 746

4. Områderapportene

4.1 Område 11 - Organisasjon

4.1.1 Årsprognose

Organisasjon melder om et forventet mindreforbruk på 3,15 mill. kr før bruk av disposisjonsfond ved årets slutt. Av dette er 2 mill. kr planlagt bruk av fond og 5,15 mill. kr mindreforbruk på ordinær drift. Hovedårsaken til dette er vakante stillinger og utsatte prosjekter.

Tiltak som skal finansieres av fondsmidler er avlevering av historisk arkiv til IKAVA og sykefraværprosjektet. Mange av disse oppgavene ble utsatt fra 2021.

Tall i 1000 kr

Organisasjon		Regnskap pr. 31.8.22	Budsjett pr. 31.8.22	Avvik pr. 31.8.22	Års- budsjett 2022	Årsprognose budsjettavvik 2022
Kommunalsjefområde						
1100	Organisasjon stab	13 441	14 724	1 283	21 766	300
1101	Kommuneadvokat	5 546	6 265	719	9 960	800
1102	Personal	29 324	33 255	3 931	51 261	2 550
1102	HTV/HVO	10 244	10 238	-6	15 733	0
1103	IT	41 066	44 375	3 309	62 256	2 100
1104	Dokumentsenter	17 557	17 353	-204	24 841	-1 300
1105	PAS	28 126	26 832	-1 293	42 488	-900
1106	BHT	6 999	6 352	-648	9 921	-400
Sum		152 303	159 394	7 091	238 265	3 150

4.1.2 Budsjettendringer:

Pris- og lønnsjustering

Det ble i RNB endret satsen for pris- og lønnsvekst fra 2,5 % til 3,7 % (deflator). Lønnsoppgjøret endte på 3,84 %. Det gjenstår pr. 2. tertial 24,3 mill. kr til fordeling til områdene. Organisasjon inkl. kommunedirektør sin andel av dette er 608 000 kr.

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer:

Bruk av disposisjonsfond

Kommunedirektøren foreslår bruk av disposisjonsfond som nevnt ovenfor.

Tall i 1000 kr

K.sjef område	Tiltak	Beløp
11	Avlevering av arkiv til IKAVA	1 300
11	Sykefraværprosjekt	700
11	Bruk av disposisjonsfond	-2 000
11	Pris- og lønnsjustering	17
11	Pris- og lønnsjustering kommunedirektør	591
Sum		608

4.1.3 Områdets disposisjonsfond – prognose 31.12.2022

Organisasjon

Områdets disposisjonsfond pr. 1.1.2022 er på 22,659 mill. kr. Det ble i 1. tertialrapport 2022 levert tilbake 4,012 mill. kr til bykassa. Det er planlagt å bruke 2 mill. kr av fondet i løpet av 2022.

Prognosen på disposisjonsfondet pr. 31.12.22 blir 21,8 mill. kr.

Tall i 1000 kr

Disposisjonsfond Organisasjon	Beløp
Disposisjonsfond pr. 1.1.2022	22 659
Tilbakelevering til bykassa 1. tertial 2022	-4 012
Planlagt bruk av disposisjonsfond avlevering av arkiv til IKAVA	-1 300
Planlagt bruk av disposisjonsfond sykefraværprosjekt	-700
Årsprognose budsjettavvik pr. 31.12.2022	5 150
Sum prognose disposisjonsfond pr. 31.12.2022	21 797

Kommunedirektørens disposisjonsfond

Kommunedirektørens disposisjonsfond pr. 1.1.2022 er på 652 000 kr. Det foreslår ingen endring på dette.

Prognosen på disposisjonsfondet pr. 31.12.22 blir 0,652 mill. kr.

Disposisjonsfond kommunedirektør	Beløp
Disposisjonsfond pr. 1.1.2022	652
Årsprognose budsjettavvik pr. 31.12.2022	0
Sum prognose disposisjonsfond pr. 31.12.2022	652

4.2 Område 12 - Økonomi

4.2.1 Årsprognose

Økonomi melder om et forventet mindreforbruk på 1,85 mill. kr ved årets slutt. Hovedårsaken til dette er forsinkede oppgaver på innkjøp, økte salgsinntekter på regnskap og vakante stillinger/sykepengerefusjon.

Tall i 1000 kr

Økonomi		Regnskap pr. 31.8.22	Budsjett pr. 31.8.22	Avvik pr. 31.8.22	Års- budsjett 2022	Årsprognose avvik 2022
Kommunalsjefområde						
1200	Virksomhetsstyring	5 476	5 148	-327	8 426	0
1201	Økonomistyring	49 040	49 943	903	59 054	950
1201	Kontrollutvalget	5 717	5 230	-487	10 056	0
1202	Innkjøp	4 468	5 553	1 085	8 778	1 100
1203	Regnskap	12 671	13 463	792	20 785	400
1204	Lønn	6 903	6 346	-557	10 736	-600
Sum		84 275	85 684	1 409	117 836	1 850

4.2.2 Budsjettendringer:

Pris- og lønnsjustering

Det ble i RNB endret satsen for pris- og lønnsvekst fra 2,5 % til 3,7 % (deflator). Lønnsoppgjøret endte på 3,84 %. Det gjenstår pr. 2. tertial 24,3 mill. kr til fordeling til områdene. Økonomi sin andel av dette er 287 000 kr.

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer:

Tall i 1000 kr

K.sjef område	Tiltak	Beløp
12	Pris- og lønnsjustering	287
Sum		287

4.2.3 Områdets disposisjonsfond – prognose 31.12.2022

Økonomiområdets disposisjonsfond pr. 1.1.2022 er på 9,4 mill. kr. Det ble levert tilbake 5,9 mill. kr til bykassa i 1. tertialrapport 2022. Økonomi har ikke planlagt bruk av disposisjonsfondet i 2022.

Prognosen på disposisjonsfondet pr. 31.12.22 blir på 5,4 mill. kr:

Disposisjonsfond	Beløp
Disposisjonsfond pr. 1.1.2022	9 404
Tilbakelevering til bykassa 1. tertial 2022	-5 901
Årsprognose budsjettavvik pr. 31.12.2022	1 850
Sum prognose disposisjonsfond pr. 31.12.2022	5 350

Disposisjonsfondet er fordelt mellom kommunalsjefområdene og er hovedsakelig tenkt brukt til å finansiere økende AFP-kostnader.

4.3 Område 13 – Samhandling og innovasjon

4.3.1 Årsprognose

Samhandling og innovasjon melder om et forventet merforbruk på 2,36 mill. kr før bruk/avsetning av disposisjonsfond. Årsaken til dette er planlagt bruk av disposisjonsfond på 4,75 mill. kr til tiltakspakke næringslivet, prosjekt strukturell rasisme, tiltakspakke korona næringslivet og delvis lønnsdekning av PHD kandidat. Området har i tillegg et mindreforbruk på 2,388 mill. kr på ordinær drift som i hovedsak skyldes ubrukte midler fra Europakontoret og egenandeler prosjekter.

Kommunedirektøren foreslår at det settes av 1,59 mill. kr til disposisjonsfond i 2. tertialrapport til programmet «Flere i arbeid» og strukturell rasisme til bruk i 2023.

Tall i 1000 kr

Samhandling og innovasjon		Regnskap pr. 31.8.22	Budsjett pr. 31.8.22	Avvik pr. 31.8.22	Årsbudsjett 2022	Årsprognose avvik 2022
Kommunalsjefområde						
1300	Stab	1 955	5 453	3 498	11 222	2 138
1301	Strategi	6 619	7 927	1 308	12 826	200
1302	Business region Kristiansand	2 031	6 250	4 219	14 083	-3 780
1303	Forskning og innovasjon	1 615	4 069	2 454	6 434	-888
1304	Digitalisering	-2 278	3 979	6 075	5 031	-32
Sum		9 941	27 496	17 555	49 595	2 362

4.3.2 Budsjettendringer:

Pris- og lønnsjustering

Det ble i RNB endret satsen for pris- og lønnsvekst fra 2,5 % til 3,7 % (deflator). Lønnsoppgjøret endte på 3,84 %. Det gjenstår pr. 2. tertial 24,3 mill. kr til fordeling til områdene. Samhandling og innovasjon sin andel av dette er 124 000 kr.

Avsetning og bruk av disposisjonsfond

Det ble i 1. tertialrapport budsjettregulert 4,56 mill. kr på bruk av disposisjonsfond. Kommunedirektøren foreslår i 2. tertialrapport at det avsettes 1,4 mill. kr avsetning til disposisjonsfond.

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer:

Tall i 1000 kr

K.sjef område	Tiltak	Beløp
13	Støtte Programmet flere i arbeid	-1 538
13	Strukturell rasisme	-50
13	Avsetning til disposisjonsfond	1 588
13	Tiltakspakke næringslivet	180
13	Bruk av disposisjonsfond	-180
13	Pris- og lønnsjustering	124
Sum		124

4.3.3 Områdets disposisjonsfond – prognose 31.12.2022

Samhandling og innovasjon sitt disposisjonsfond pr. 1.1.2022 er på 21,3 mill. kr. Det ble i 1. tertialrapport 2022 levert tilbake 1,562 mill. kr til bykassa. I tillegg ble 3,5 mill. kr overført til helse og mestring v/NAV på prosjekt Nye mønstre, trygg oppvekst og 4,57 mill. kr brukt i 1. tertialrapport.

Det foreslås i 2. tertial å overføre 500 000 kr til Helse og mestring til bruk i digital hjemmeoppfølging av pasienter. Dette var midler som ble overført samhandling og innovasjon ved ny kommune. I tillegg foreslås det avsetning og bruk av fond som nevnt innledningsvis.

Prognosen på disposisjonsfondet pr. 31.12.22 blir på 12,5 mill. kr.

Tall i 1000 kr

Disposisjonsfond	Beløp
Disposisjonsfond pr. 1.1.2022	21 264
Tilbakelevering til bykassa 1. tertialrapport 2022	-1 562
Overføring fra forskning til helse og mestring, NAV Nye mønstre, Tygg oppvekst	-3 500
Teknisk korrigerer mot bruk av bundne fond - Flere i arbeid	-439
Teknisk korrigerer mot bruk av bundne fond - NVP avstandsoppfølging	-378
Bruk av fond 1. tertial, Den digitale arbeidsplassen - prosjektledelse	-32
Bruk av fond 1. tertial Tiltakspakke til næringslivet	-3 600
Bruk av fond 1. tertial Nye mønstre trygg oppvekst	-88
Bruk av fond 1. tertial Strukturell rasisme (utsatt fra 2021)	-400
Bruk av fond 1. tertial Delvis lønnsdekning av PHD kandidat	-450
Overføre øremerkede midler til helse og mestring, digital hjemmeoppfølging	-500
Bruk av disposisjonsfond 2. tertial tiltakspakke næringslivet	-180
Avsetning til disposisjonsfond 2. tertial overføring fra driftsbudsjett til disposisjonsfond, egenandeler prosjekter (til program flere i Arbeid)	1 538
Avsetning til disposisjonsfond, strukturell rasisme	50
Årsprognose budsjettavvik pr. 31.12.2022 (etter foreslått avsetning)	800
Sum prognose disposisjonsfond pr. 31.12.2022	12 523

Disposisjonsfondet er i hovedsak bundet opp mot planlagte aktiviteter til Flere i Arbeid og tiltakspakke næringslivet.

4.3 Område 2 – Oppvekst

4.3.1 Årsprognose

Oppvekstområdet melder om et forventet merforbruk på 60 mill. kr før bruk av disposisjonsfond.

Den økonomiske situasjonen som det redegjøres for i tertialrapporten for oppvekstområdet er som i tidligere rapporter alvorlig. Forutsatt at kommunedirektørens forslag til endringer i rammene blir vedtatt og tiltakene for å oppnå budsjettbalanse videreføres, gir dette allikevel den store negative årsprognosen.

Hovedutfordringene gjelder styrket tilbud innenfor barnehagene, som ligger både i kommunalsjefområde barnehage og barn og familie. Her har det vært en økning i vedtakstimer de siste årene og denne utviklingen synes å være en nasjonal trend. Totalt sett i oppvekst forventes det et merforbruk på denne tjenesten på rett under 30 mill. kr. Budsjettet for 2022 er over 7 mill. kr mindre enn forbruket i 2021, slik at inngangen til 2022 var utfordrende.

Det er grunnskoledriften som er den største utfordringen innen skole. Årsaken til dette er den manglende finansieringen av lærernorm, økt antall barn med medisinske behov og omfattende tiltak knyttet til å ivareta et trygt skolemiljø.

Også inne helse, barn og unge er det budsjettutfordringer ved at styrkningsmidlene reduseres, og det er forventninger fra helsedirektoratet at kommunene finansierer opp redusert tilskudd.

Tall i 1000 kr

Oppvekst		Regnskap pr. 31.8.22	Budsjett pr. 31.8.22	Avvik pr. 31.8.22	Års- budsjett 2022	Årsprognose avvik 2022
Kommunalsjefområde						
20	Oppvekst stab	16 157	21 433	5 276	33 568	500
21	Skole	973 908	925 853	-48 055	1 480 411	-32 000
22	Barnehage	712 016	695 175	-16 841	1 007 014	-28 000
23	Barne- og familietjenester	262 782	276 146	13 364	440 452	0
Sum		1 964 863	1 918 607	-46 256	2 961 445	-59 500

Utfordringene oppsummeres til å gjelde:

- Mange enheter med store negative disposisjonsfond
- Grunnskolevirksomhet – rammene er svært stramme i forhold til å kunne drive innenfor lovpålagte krav. Det er særlig manglende finansiering av lærernormen og krav om særlige tiltak for å gi barn trygt læringsmiljø som er årsaken til utfordringen. Prognosen er på -27 mill. kr.
- Tilrettelagte tiltak i barnehage – Prognosen er på -23 mill. kr.
- Tilrettelagte tiltak, Pedagogisk støtteenhet barnehage (hos barn og familie), prognose -3,5 mill. kr
- Helse – styrkningsmidlene er redusert med 1,75 mill. kr fra 2021 og det er forventninger fra helsedirektoratet at kommunen finansierer opp redusert tilskudd.

Det presiseres at det er usikkerhet knyttet til årsprognosen. Det vises til 2. tertialrapport 2022 oppvekst for å nærmere redegjørelse av de økonomiske utfordringene.

4.3.2 Budsjettendringer:

Alle områder Integreringstilskudd

Totalt tilføres det oppvekst 6 mill. kr i 2. tertial i økt integreringstilskudd i henhold til økt mottak av flyktninger.

Justering demografi skole

Endring av opprinnelig demografiberegning gitt i økonomiplanen. Justering er basert på reelt elevtall og utgjør 1,145 mill. kr som kommunedirektøren anbefaler kompensert.

Merutgifter strøm Kongsgård skolesenter

Voksenopplæringen på Kongsgård skolesenter holder til i leide bygg. Skolesenteret betaler leie og driftsutgiftene innenfor egen ramme. Merutgiftene til strøm er beregnet til 1,5 kr i 2022.

Inventar til skolene

I Økonomiplan 2022-2025 ble det bevilget 5 mill. kr til kjøp av inventar og utstyr til skolene. Det er utarbeidet en plan for bruk og fordeling av midler basert på innrapportert behov fra skolene. Noen enheter har et mindre behov for midler og faller med dette under beløpsgrensen for føring som investering. Siden det ikke er mulig å omgjøre investeringsmidler til drift tilføres skole 635 000 kr til dette formålet.

Flytting til brakker Wilds Minne skole

I forbindelse med flytting av Wilds Minne skole i brakker til skolestart tilføres det 347 000 kr for å dekke denne kostnaden.

Utbetalt koronautgifter til private barnehager

I forbindelse med koronautgifter i kommunale barnehager er det betalt ut 3,4 mill. kr til de private barnehagene.

Nye satser private barnehager, pga. arbeidsgiveravgift

Kommunen er blitt pålagt å beregne satsene til private barnehager på nytt som følge av en avgjørelse fra Kunnskapsdepartementet om at kommunene skulle ha lagt normal arbeidsgiveravgift, altså ikke reelt betalt arbeidsgiveravgift, til grunn for 3. termin i 2020. Det vil bety ca. 2,8 mill. kr mer i tilskudd til de private barnehagene enn vedtatte satser for 2022 ville gitt.

Kompensasjon ekstrautgifter, vannskade Jordbærveien barnehage

Jordbærveien barnehage har hatt vannskade som gjør at de har flyttet deler av barnehagedriften til nedlagte Hamretun barnehage. Dette medfører økte driftsutgifter på ca. 0,41 mill. kr, som kommunedirektøren foreslår å kompensere.

Strøm øvrige leide bygg

Som følge av det høye strømprisene forventes strømutførelsen ved leide bygg å bli vesentlig høyere enn budsjettet. Det er vanskelig å estimere hvor mye høyere, men det estimeres med 600 000 kr høyere utgifter ved de tre leide byggene i barne- og familietjenester.

Avlønning fosterhjem, 2. halvår

Fosterhjemsstrategien, som sikrer alle fosterhjem en fast grunnlønn på 1 G ble vedtatt innført i Kristiansand i forbindelse med behandlingen av 1. tertial. Barnevernet ble tilført 2,25 mill. kr for å dekke denne merutgiften i 2. halvår 2022. Det forventes nå at 900 000 kr av disse ikke vil bli brukt i 2022 og det foreslås å trekke disse inn.

Barneverntjenesten, flytting til investering

I 1. tertial ble 671 000 kr overført fra disposisjonsfond til drift for å dekke investeringskostnader til prosjekt 4260001. Midlene ble ikke flyttet til investeringsbudsjett, dette foreslås gjort nå.

Pris- og lønnsjustering

Det ble i RNB endret satsen for pris- og lønnsvekst fra 2,5 % til 3,7 % (deflator). Lønnsoppgjøret endte på 3,84 %. Det gjenstår pr. 2. tertial 24,3 mill. kr til fordeling til områdene. Oppvekst sin andel av dette er 10,752 mill. kr.

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer:

Tall i 1000 kr

K.sjef område	Tiltak	Beløp
21	Integreringstilskudd	4 610
22	Integreringstilskudd	1 078
23	Integreringstilskudd	312
21	Justering demografi skole	1 145
21	Merutgifter strøm Kongsgård skolesenter	1 500
21	Inventar til skolene	635
21	Flytting til brakker Wilds Minne skole	347
22	Utbetalt koronautgifter til private barnehager	3 400
22	Nye satser private barnehager, pga. arbeidsgiveravgift	2 800
22	Kompensasjon ekstrautgifter, vannskade Jordbærveien bhg.	410
23	Merutgifter strøm leide bygg	600
23	Avlønning fosterhjem, 2. halvår	-900
23	Barnevernstjenesten overføring til investering (korrigering fra 1. tertial)	-671
20	Midler til styrket tilbud barnehage fra Oppvekst stab til barnehage	-2 000
22	Midler til styrket tilbud barnehage fra Oppvekst stab til barnehage	2 000
2	Pris- og lønnsjustering oppvekstområdet	10 752
Sum		26 018

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer på bruk av disposisjonsfond og overføringer til investeringer:

K.sjef område	Tiltak	Beløp
21	Overføring til investeringsprosjekt skolekjøkken Oddemarka skole	1 300
21	Bruk av disp. fond til investeringsprosjekt skolekjøkken Oddemarka skole	-1 300
22	Overføring til investeringsprosjekt barnehage	368
22	Bruk av disposisjonsfond	-368
Sum		0

4.3.4 Områdets disposisjonsfond – prognose 31.12.2022

Oppvekst sitt disposisjonsfond pr. 1.1.2022 var på 25,4 mill. kr. Det ble i 1. tertialrapport tilført 6 mill. kr fra bykassa på grunn av høye kostnader knyttet til styrket tilbud i 2021.

Det ble i 1. tertialrapport vedtatt noen endringer i disposisjonsfondet til oppvekst. Det ble fordelt 4,8 mill. kr fra disposisjonsfond over 5 % i området og 8,7 mill. kr fra andre store disposisjonsfond til sentrale disposisjonsfond innen barnehage og barne- og familietjenester.

Videre ble det bruk netto 2,05 mill. kr av disposisjonsfondene i 1. tertialrapport 2022.

Det foreslås i 2. tertialrapport å overføre disposisjonsfond til investering til bygging av nytt skolekjøkken ved Oddemarka skole på 1,3 mill. kr og 368 000 kr flytting til investeringsprosjekter i barnehage.

Etter disse disposisjonene og forventet merforbruk i området så er prognosen på oppvekst sitt disposisjonsfondet pr. 31.12.22 på -31,7 mill. kr:

Disposisjonsfond	20 Stab	21 Skole	22 Barnehage	23 Barn og familie	Sum
Disposisjonsfond pr. 1.1.2022	4 553	-7 895	386	28 439	25 483
Omfordelt fra områdene (5 %)		-2 092	-1 377	-1 352	-4 821
Omfordelt annet	-2 700			-6 000	-8 700
Omfordelt til sentrale fond			12 020	1 500	13 520
Dekt inn fra sentralt disposisjonsfond			6 000		6 000
Avsetning til disp.fond. 1 tertial				671	671
Bruk av fond 1. tertialrapport		-750	-1 170	-803	-2 723
Sum disposisjonsfond etter 1. tertial 2022	1 853	-10 737	15 859	22 455	29 430
Flytting av fond mobilt team til skole fra barn/fam.tjen. 2. tert.		343		-343	0
Overføring til investeringsprosjekter 2. tertial		-1 300	-368		-1 668
Årsprognose budsjettavvik 31.12.	500	-32 000	-28 000	0	-59 500
Sum prognose disp.fond 31.12.22	2 353	-43 694	-12 509	22 112	-31 738

4.4 Område 3 – Helse og mestring

4.4.1 Årsprognose

Helse og mestring melder om et forventet merforbruk på 102,9 mill. kr før bruk av disposisjonsfond. Av dette er 78,5 mill. kr merforbruk på ordinær drift og 24,4 mill. kr er planlagt bruk av fond. Hovedårsaken til dette er aktivitetsvekst innenfor institusjonstjenester, rus/psykiatri, samt habilitering. Det er i tillegg store utfordringer med å tilpasse tjenesten til endringer i volum, brukersammensetning, byggtilpasning og rekruttering.

Den økonomiske situasjonen til helse og mestring er som i oppvekst alvorlig.

Tall i 1000 kr

Helse og mestring		Regnskap pr. 31.8.22	Budsjett pr. 31.8.22	Avvik pr. 31.8.22	Års- budsjett 2022	Årsprognose avvik 2022
Kommunalsjefområde						
30	Helse og mestring administrasjon	66 909	79 582	12 673	114 555	5 000
31	Helseforvaltning og koordinering	817 705	926 812	109 107	1 289 294	-40 326
32	Livsmestring	295 305	264 834	-30 471	415 365	-35 900
33	Helsefremming og inkludering	166 527	161 052	-5 475	235 410	-9 600
34	Hjemmetjenester og rehabilitering	307 145	275 480	-31 665	404 120	-20 700
35	Omsorgssenter	154 564	133 550	-21 014	207 949	-13 600
36	NAV kommune	178 535	191 296	12 761	293 893	12 200
Sum		1 986 690	2032 606	45 916	2 960 586	-102 926

Årsprognose avvik

I forventet merforbruk på 78,5 mill. kr er det tjenester som har negative og positive avvik. De største avvikene skyldes merforbruk på grunn av aktivitetsvekst innenfor institusjonstjenester, rus/psykiatri samt habilitering. Det er også driftsutfordringer innen habiliteringstjenesten og omsorgssenter.

Sommeravviklingen har for helse og mestring blitt dyrere enn forutsett i 1. tertial. I perioden mai til og med august har helse og mestring hatt kostnader på 21 mill. kr mer enn budsjettet til. Kostnadene har fordelt seg slik:

- vikarløsninger på Legevakt utgjør ca. 6 mill. kr for fravær og manglende legedekning i sommermånedene.
- bruk av overtidsbetaling på 11,8 mill. kr mer enn budsjettet.
- avtaler om særskilt lønnskompensasjon til fast ansatte har vært benyttet som et virkemiddel i avdelinger som har hatt store utfordringer med å sikre nødvendig bemanning gjennom sommeren. Dette har gitt økte lønnskostnader på ca. 3,2 mill. kr.

Hovedårsak til de største negative avvikene i årsprognosen er følgende:

- Aktivitetsvekst og flere omfattende enkelt tiltak innenfor habilitering, omsorgsboliger og rus/psykisk helse, forventet merforbruk på 17,6 mill. kr.
- Aktivitetsvekst innenfor institusjonstjenester, forventet merforbruk på 8,9 mill. kr
- Aktivitetsvekst på 14,5 mill. kr knyttet til tidlig oppstart av heldøgnsomsorgsplasser på Klepplandstunet og Sogndalstunet.

Kapasitetsutvidelsen ble iverksatt som følge av press på tjenesten under pandemien.

- Rehabilitering har et forventet merforbruk på 28,5 mill. kr. knyttet til driftsutfordringer i bolig med bemanning og aktivitetssenter. Det er økte kostnader til overtid, sommeravtaler, korttidssykefravær samt at finansieringsmodellen ikke treffer riktig ift. behov.
- Forventet merforbruk knyttet til effektivitet på 5,4 mill. kr er knyttet til driftsutfordringer for boliger rus/psykisk helse.
- Aktivitetsvekst innenfor avlastnings og aktivitetstilbud til personer med kognitive funksjonsnedsettelse, merforbruk på 5,2 mill. kr
- Forventet merforbruk knyttet til effektivitet på 6,5 mill. kr samlet for avdelingene i hjemmetjenesten
- Legevakta har et forventet merforbruk på 10,5 mill. kr, hvorav 9 mill. kr er kostbare vikarløsninger for å dekke opp for fravær og manglende legedekning.
- Korttidsavdelingene har et forventet merforbruk på 3 mill. kr.
- Forventet merforbruk knyttet til effektivitet på Institusjon/omsorgssenter på 5,5 mill. kr.
- Forventet merforbruk knyttet til effektivitet omsorgsboliger på 4,5 skyldes i all hovedsak manglende ISF finansiering
- Forventet merforbruk knyttet til effektivitet på kjøkkenservice på 5 mill. kr

Hovedårsak til de største positive avvikene i årsprognosen er følgende:

- Gyldengården bygg 4 mill. kr.
- Dagsenter rehabilitering 3,9 mill. kr, dette må ses i sammenheng med merforbruket på rehabilitering.
- Sosialhjelp 10 mill. kr.
- Kvalifiseringsprogrammet 4,5 mill. kr.
- Kjøp av omsorgsplasser for rusavhengige 1 mill. kr.
- Overordnede ansvar 5 mill. kr relatert til forsinket oppstart på tilførte midler til rusreform, lederstøtte, heltidskultur samt ufordelte sentrale midler.
- Aktiv senior 0,8 mill. kr relatert til ubesatte stillinger.
- Omsorgssentre 3 mill. kr pga. forsinket oppstart ved ansettelse av avdelingsverter.
- Hjemmetjenester 3 mill. kr pga. forsinket oppstart ved ansettelser av helsesekretærer.

Tiltak for å komme i balanse ved årets slutt

Kommunedirektøren ser svært alvorlig på situasjonen med hensyn til budsjettoverskridelser. Helse og mestring vil med bakgrunn i dette gjennomgå alle områder med store driftsutfordringer og vurdere om nivået er riktig med hensyn til tjenesteutmåling og krav til tjenesten.

Området har ikke noen buffer for omstilling og de store driftsutfordringene vil gjøre det nødvendig å initiere tiltak på flere områder for å redusere aktivitet. Det vil bety omprioriteringer mellom tjenester. Det vil også være nødvendig å redusere nivå på tjenester. I tillegg til å oppnå budsjettbalanse er det avgjørende at området klarer å skape et handlingsrom for omstilling med hensyn til utfordringsbildet. Ut over dette vil det vurderes om det er tjenester og aktiviteter området skal slutte å levere eller om det er andre aktører som kan tilby tjenester. Dette ses videre på i økonomiplanen for 2023-2026.

Følgende tiltak iverksettes:

- Videreføre nedstengning av cafedrift ved Valhalla helsesenter i helger, høytider og ved sommerferieavvikling. Tjenesten har vært nedstengt i forbindelse med pandemien. Før pandemien har drift av denne tjenesten vært utfordrende med tanke på rekruttering og det er en kostbar drift.
- Redusere antall plasser ved Kleplandstunet etter pandemien for å tilpasse drift til opprinnelig plan og vedtatt budsjettramme, jfr. tidligere omtale. Det er innført ansettelsesstopp i omsorgssentre vest hvor overtallighet blant ansatte blir håndtert på tvers av tjenestestedene.
- Etablere tverrfaglig innsatsteam for gjennomgang av nivå på tjenester og finansieringsmodell innen habiliteringsfeltet.
- Etablere tverrfaglig innstasteam for gjennomgang av nivå på tjenester og finansieringsmodell innen rus og psykisk helsefeltet. Dette arbeidet vil bli sett i sammenheng med pågående planprosesser.
- Det har vært en stor økning i antall enetiltak med ekstra finansiering ut over det som ligger til ISF satsene eller budsjettrammer, jfr. tidligere omtale. Dette kan være brukere med behov for en til en bemanning eller høyere bemanningsfaktor. Direktør for helse og mestring vil nedsette en gruppe som skal analysere denne utviklingen og vurdere tiltak for å tilpasse aktivitet til budsjettrammer.
- Etablere tverrfaglig innsatsteam for å avklare nivå knyttet til kvalitet- og dokumentasjonskrav i omsorgssentrene opp mot forventninger og økonomiske rammer. Tiltaket har bakgrunn i bekymringsmeldingen fra hovedverneombud og verneombud i omsorgssentrene og behovet for forventningsavklaring blant ansatte. Det har de siste årene vært økende krav til dokumentasjon og administrasjon i brukernært arbeid. Tjenesten opplever dette som et økt press for ansatte. Det vil være behov for at ansatte er trygge på at de leverer innenfor det som er forventet.
- Redusere kapasitet på ØHD fra 12 til 8 plasser. Nasjonale anbefalinger tilsier at Kristiansand kommune skal ha en kapasitet på 12 plasser gitt innbyggertall. Tiltaket settes imidlertid i verk på bakgrunn av erfaringer knyttet til bruk av plassene. Det er sjelden stort belegg på disse plassene og det har i det meste vært et belegg på 9 plasser. Området har ikke hatt finansiering til 12 plasser da det ikke ble overført midler til denne tjenesten ved kommunesammenslåing. Tiltaket settes i verk for å komme i budsjettbalanse på tjenesten.
- Gjennomgang av drift ved Kjøkkenservice samt vurdering av alternative forretningsmodeller. Tiltaket handler om å tilpasse aktivitet til budsjettrammer og sikre en bærekraftig driftsmodell hvor også inntjeningspotensial blir vurdert. Tiltaket har bakgrunn i at Kjøkkenservice over år har hatt utfordringer med å drive i balanse. Dette arbeidet vil bli ledet av stabsområdet Økonomi og virksomhetsstyring og vil bli sett i sammenheng med verbalvedtak 19/22 om utredning av sammenslåing av Kjøkkenservice og Kjøkkenservice Industrier.
- Profesjonalisere ansettelser av helgestillinger i samspill med rekrutteringsteam i stabsområdet Organisasjon med tanke på bedre kvalitetssikring av ansettelser. Dette vil kunne gi effekter knyttet til å redusere krav om faste stillinger og frigjøre tid og kapasitet for ledere på nivå 4.
- Vurdere samlokalisering og sambruk av lokaler for å unngå økte leiekostnader og redusere investeringsbehov knyttet til behov tjenesten har for boliger og lokaler til tjenesteformål.

- Helse og mestring opplever stadig økende forventningspress til helse- og omsorgstjenestene. Direktør for helse og mestring ser nødvendigheten av å kommunisere tydelig ut mot befolkningen hvordan fremtidig ressursknapphet i form av økonomi og arbeidskraft vil påvirke tjenesteutviklingen. Området vil innføre metodikk for å dempe press og etterspørsel etter tjenester, eksempelvis familieråd og andre tilnærminger for å mobilisere innbyggernes ressurser gjennom samhandling. Dette vil være tilnærminger og praksis i retning av å bli en samskapende kommune.

Det vises til 2. tertialrapport 2022 for helse og mestring for nærmere redegjørelse innenfor hvert kommunalsjefområde.

4.2.2 Budsjettendringer:

Mottak av flyktninger fra Ukraina - fordeling av økt integreringstilskudd

235 personer er bosatt pr. 2. tertial og det forventes at totalt 500 personer blir bosatt i løpet av 2022. Foreløpig merinntekt er beregnet til 58 mill. kr. Basert på innmeldt behov fra områdene foreslår kommunedirektøren at merinntekten fordeles med 24 mill. kr til helse og mestring og 6 mill. kr til oppvekst. Resterende 28 mill. kr avsettes i bykassa til senere fordeling.

Kompensering for tilbakebetaling av Helfo krav vedrørende TISK

Det har vært gjennomført tilsyn fra Helfo av flere kommuner hvor det har vist seg at det vært har benyttet feil refusjonstakst for covid 19 testing i 2021. Som varslet i 1. tertial har Kristiansand kommune måtte tilbakebetale 8,6 mill. kr som følge av dette. Kommunedirektøren foreslår å dekke dette for helse og mestring i 2. tertial 2022.

Korrigerings for mye overført til fastlegeordningen - rekrutteringstiltak

Helse og mestring ble tilført 11,8 mill. kr for mye i 1. tertial som kompensering for fastlegesituasjonen. Kommunedirektøren foreslår at disse midlene tilbakeføres bykassa. Bystyret vedtok i 1. tertialrapport at helse og mestring finansierte 5,9 mill. kr av områdets disposisjonsfond til rekrutteringstiltak fastlegeordningen.

Tilbakelevering av koronakostnader

Helse og mestring ble kompensert med 16,5 mill. kr for mye i koronakompensasjon. Kommunedirektøren foreslår at disse tilbakebetales i 2. tertial.

Pris- og lønnsjustering

Det ble i RNB endret satsen for pris- og lønnsvekst fra 2,5 % til 3,7 % (deflator). Lønnsoppgjøret endte på 3,84 %. Det gjenstår pr. 2. tertial 24,3 mill. kr til fordeling til områdene. Helse og mestring sin andel av dette er 11,824 mill. kr.

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer:

Tall i 1000 kr

K.sjef område	Tiltak	Beløp
33	Fordeling av integreringstilskudd for Ukrainaflyktninger	12 431
36	Fordeling av integreringstilskudd for Ukrainaflyktninger	7 289
31	Fordeling av integreringstilskudd for Ukrainaflyktninger	1 160
30	Fordeling av integreringstilskudd for Ukrainaflyktninger	3 120
34	Kompensering for tilbakebetaling av Helfo krav vedrørende TISK	8 663
33	Korrigerings for mye overført til fastlegeordningen	-11 785
32	Tilbakelevering av for mye kompensert koronakostnader 1 tertial	-3 000
34	Tilbakelevering av for mye kompensert koronakostnader 1 tertial	-2 900
35	Tilbakelevering av for mye kompensert koronakostnader 1 tertial	-10 600
3	Pris- og lønnsjustering helse og mestring (fordeles kommunalsjefomr.)	11 824
Sum		16 202

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer på bruk av disposisjonsfond på 24,4 mill. kr:

Tall i 1000 kr

K.sjef område	Tiltak	Beløp
36	Gjeldsrådgivning, midler fra 1. tertial 2021	677
36	Bruk av disp. fond Gjeldsrådgivning, midler fra 1. tertial 2021	-677
36	Innsparing digisos	1 025
36	Bruk av disp. fond Innsparing digisos	-1 025
36	Nye mønstre - trygg oppvekst	1 500
36	Bruk av disp. fond Nye mønstre - trygg oppvekst	-1 500
33	Rask psykisk helsehjelp fra 1T 2021	2 000
33	Bruk av disfond Rask psykisk helsehjelp fra 1T 2021	-2 000
36	Syssetsetting og rehabilitering bygg, bystyre des 2019	87
36	Bruk av disp. fond Syssetsetting og rehab. bygg, bystyre des 2019	-87
33	Feilutbetaling tilskudd Lindesnes2021	1 456
33	Bruk av disp. fond feil utbetaling tilskudd Lindesnes 2021	-1 456
33	Investering Strømsdalen 6	200
33	Bruk av disp. fond Investering Strømsdalen 6	-200
33	Fastlegevedtak 1T 2022	5 900
33	Bruk av disp. fond Fastlegevedtak 1T 2022	-5 900
35	Kompetansemidler Strømmehaven	500
35	Bruk av disp. fond Kompetansemidler Strømmehaven	-500
31	Etableringstilskudd-Husbanken	3 900
31	Bruk av disp. fond Etableringstilskudd-Husbanken	-3 900
35	Språkelever VG3	1 118
35	Bruk av disp. fond Språkelever VG3	-1 118
34	Lønnsoppgjør leger	300
34	Bruk av disp. fond Lønnsoppgjør leger	-300
34	Driftstilskudd avtaleterapeuter	1 200
34	Bruk av disp. fond Driftstilskudd avtaleterapeuter	-1 200
34	Investeringer hjelpemiddellager	2 000
34	Bruk av disp. fond Investeringer hjelpemiddellager	-2 000
34	Nøkkelbokser HR	2 200
34	Bruk av disp. fond Nøkkelbokser HR	-2 200
32	Kompetanseheving utfordrende arbeid	200
32	Bruk av disp. fond Kompetanseheving utfordrende arbeid	-200
32	Kompetanseheving utfordrende arbeid	185
32	Bruk av disp. fond Kompetanseheving utfordrende arbeid	-185
	Sum	0

Det er i tillegg foreslått budsjettjusteringer mellom kommunalsjefområdene i helse og mestring. Dette er skissert i 2. tertialrapport 2022 Helse og mestring.

4.2.3 Områdets disposisjonsfond – prognose 31.12.2022

Områdets disposisjonsfond pr. 1.1.2022 var på 47 mill. kr.

Helse og mestring ble i 1. tertialrapport tilført 30,1 mill. kr og leverte tilbake 11 mill. kr til bykassa. Det ble i tillegg overført 3,5 mill. kr fra samhandling og innovasjon.

Kommunedirektøren foreslår nå i 2. tertial å bruke 24,4 mill. kr til tiltak som skissert ovenfor i budsjettendringstabellen.

Det foreslås videre å overføre 500 000 kr fra disposisjonsfondet til samhandling og innovasjon til Helse og mestring til bruk i digital hjemmeoppfølging av pasienter.

Prognosen på disposisjonsfondet pr. 31.12.22 blir et negativt fond på -32,7 mill. kr.

Disposisjonsfond	Beløp
Disposisjonsfond pr. 1.1.2022	46 993
Kompensasjon utgifter koronapandemien	26 800
Kompensasjon utgifter kommunens kriseteam 2021	1 152
Kompensasjon Pasientskadeerstatning	2 200
Tilbakelevering bykassa reversering ressurskrevende tjenester	-8 000
Tilbakelevering bykassa forsinket husleie nytt hjelpemiddellager	-1 000
Tilbakelevering bykassa utsettelse utvidet dagtilbud demente	-2 000
Overført fra samhandling og innovasjon til NAV Nye mønstre, Trygg oppvekst	3 500
Overføring av fond fra samhandling og innovasjon til digital hjemmeoppfølging av pasienter	500
Planlagt bruk av fond 2022 (se tiltak i budsjettreguleringstabellen)	-24 400
Årsprognose budsjettavvik 31.12.22	-78 426
Sum prognose disposisjonsfond pr. 31.12.2022	-32 730

Fordeling av disposisjonsfondet pr. kommunalsjefområde:

Disposisjonsfond	Beløp
30 Direktør og sentrale ansvar	33 493
31 Forvaltning og koordinering	-34 226
32 Livsmestring	-30 095
33 Helsefremming og inkludering adm.	691
34 Hjemmetjenester og rehabilitering	-10 790
35 Omsorgssenter	-10 382
36 NAV kommune	18 580
Sum prognose disposisjonsfond pr. 31.12.2022	-32 730

4.5 Område 4 – Kultur og innbyggerdialog

4.5.1 Årsprognose

Kultur og innbyggerdialog melder om et forventet merforbruk 2,3 mill. kr før bruk av disposisjonsfond. Av dette er 6,3 mill. kr planlagt bruk av disposisjonsfond og 4 mill. kr er forventet ordinært mindreforbruk i driften.

Hovedårsaken til mindreforbruket er i hovedsak utsatte prosjekter og ubrukte midler på fritidsfond.

Tall i 1000 kr

Kultur og innbyggerdialog		Regnskap pr. 31.8.22	Budsjett pr. 31.8.22	Avvik pr. 31.8.22	Års- budsjett 2022	Årsprognose budsjettavvik 2022
Kommunalsjefområde						
40	Kultur og innbyggerdialog stab	130 382	131 166	784	179 856	-700
41	Kultur og idrett	70 546	81 479	10 933	125 990	-925
42	Innbyggerdialog	45 389	52 889	7 500	83 839	-675
Sum		246 317	265 533	19 217	389 685	-2 300

4.5.2 Budsjettendringer:

Kompensasjon for økte strømutfgifter

Energiutfgifter til formålsbygg i Kristiansand kommune er i hovedsak samlet i by- og stedsutvikling, Eiendom. Kultur og idrett har beholdt energiutfgifter på Vågsbygd kultursenter med diverse utleieareal, samt idrettsenheten som administrerer Sørlandshallen og Aquarama idrettshall. Etter gjennomgang og framskrivning av energiutfgifter (mest strøm og fjernvarme) foreslår kommunedirektøren at Vågsbygd kultursenter kompenseres med 200 000 kr og idrett med 100 000 kr for 2022.

Tilbakeføring av besparelser fra busskortordning for studenter

Det forventes en besparelse på kommunens gratis busskortordning for studenter som flytter til Kristiansand fra andre kommuner enn Agder. Dette er en stimuleringsordning for å øke antall innbyggere som over tid skal studere, arbeide og bo i Kristiansand. Det er satt av 3,7 mill. kr til busskortordningen, og det forventes en besparelse på ca. 0,7 mill. kr i 2022. Kommunedirektøren foreslår at dette tilbakeføres til bykassa.

Tilbakeføring av koronatilskudd for 2021

Innbyggertorg fikk et forsinket koronatilskudd på 424 000 kr i begynnelsen av 2022 som skulle kompensere for enhetens utfgifter i 2021. Ettersom innbyggertorg kan få et overskudd i 2022, så foreslås det å tilbakeføre 424 000 kr til bykassen.

Pris- og lønnsjustering

Det ble i RNB endret satsen for pris- og lønnsvekst fra 2,5 % til 3,7 % (deflator). Lønnsoppgjøret endte på 3,84 %. Det gjenstår pr. 2. tertial 24,3 mill. kr til fordeling til områdene. Kultur og innbygger sin andel av dette er 673 000 kr.

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer:

Tall i 1000 kr

K.sjef område	Tiltak	Beløp
41	Kompensasjon energiutgifter Vågsbygd kultursenter og idrett	300
42	Tilbakeføring-busskortordning for studenter-Innbyggertorg	-700
42	Tilbakeføring-koronatilskudd for 2021-Innbyggertorg	-424
4	Pris- og lønnsjustering (fordeles kommunalsjefomr.)	673
40	Pris- og lønnsjustering Kirkelig fellesråd	465
Sum		314

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer på bruk av disposisjonsfond og overføring til investeringer:

Tall i 1000 kr

K.sjef område	Tiltak	Beløp
42	Inngangsportaler og scene Julebyen Kristiansand 2022	-400
42	Inngangsportaler og scene Julebyen Kristiansand overføring investering	400
42	Inndekning ekstra vedlikehold av ekserserhuset	150
42	Bruk av disposisjonsfond	-150
42	Meet-prosjektet	300
42	Bruk av disposisjonsfond	-300
Sum		0

Det er i tillegg foreslått interne justeringer i kommunalsjefområdene innenfor kultur og innbyggerdialog som er skissert i 2. tertialrapport 2022 kultur og innbyggerdialog.

4.5.3 Områdets disposisjonsfond – prognose 31.12.2022

Kultur og innbyggerdialog sitt disposisjonsfond pr. 1.1.2022 var på 16,5 mill. kr. Det ble i 1. tertialrapport kompensert for 2,8 mill. kr fra bykassa for koronautgifter. I tillegg ble 1,5 mill. kr levert tilbake til bykassa og 1 mill. kr overført til oppvekst.

Det ble i 1. tertialrapport vedtatt å bruke 7,4 mill. kr av disposisjonsfondet der 1,55 mill. kr ble overført til investering. I 2. tertial foreslås det å bruke 750 000 kr, der 300 000 kr gjelder overføring til investering til delfinansiering kunstgress Kristiansand stadion, 100 000 kr til Meet prosjektet og 150 000 kr til ekstra vedlikehold av Ekserserhuset.

Forventet mindreforbruk på ordinær drift er 4 mill. kr.

Prognosen på området's fond pr. 31.12.22 er på 12,6 mill. kr.

Disposisjonsfond	40 Kultur og stab	41 Kultur og idrett	42 Innbygger dialog	Sum
Disposisjonsfond pr. 1.1.2022	5 779	6 055	4 714	16 547
Kompensert utgifter korona		1 176	1 635	2 811
Tilbakelevering besparelser områder		-347	-880	-1 227
Tilbakelevering bykassa besparelse busskortordning			-312	-312
Overføring til oppvekst vold i nære relasjoner	-1 000			-1 000
Planlagt bruk av fond 1. tertial:				
Koronatilskudd fra 2021	-1 500			-1 500
Fritidsfond fra 2021		-2 875		-2 875
Oppgradering møterom fra 2021			-1 089	-1 089
Bidrag mulighetsstudie Rona/Strømme overføring til By- og sted.	-50	-50		-100
Byfest	-100		-100	-200
Utsolgt kampanje i april	-100			-100
Planlagt bruk av fond - Ombygging av nye møteplasser bibliotek overføring til investering			-1 550	-1 550
Planlagt bruk av fond 2. tertial:				
Overføring til investering Delfinansiering kunstgress Krs.stadion b-sak 93/22		-300		-300
Inndekning ekstra vedlikehold av ekserserhuset	-150			-150
Meet-prosjektet	-300			-300
Årsprognose budsjettavvik 31.12.22		2 000	2 000	4 000
Sum prognose disposisjonsfond 31.12.	2 579	5 659	4 417	12 655

4.6 Område 5 – By- og stedsutvikling

4.6.1 Årsprognose

By- og stedsutvikling melder om et forventet merforbruk på 5,7 mill. kr før bruk av disposisjonsfond. Av disse er 11,2 mill. kr planlagt bruk av disposisjonsfond og 5,5 mill. kr er mindreforbruk på ordinær drift.

Planlagt bruk av fond gjelder i hovedsak finansiering av underskudd på piggedekkgebyr, utsatte tiltak på klima og areal og plan og bygg.

Mindreforbruk på ordinær drift skyldes i hovedsak forsinket fremdrift på prosjekter, økte inntekter på parkering og mindre utgifter til AFP.

Tall i 1000 kr

By- og stedsutvikling		Regnskap pr. 31.8.22	Budsjett pr. 31.8.22	Avvik pr. 31.8.22	Års- budsjett 2022	Årsprognose avvik 2022
Kommunalsjefområde						
50	By- og stedsutvikling stab	71 433	74 202	2 769	112 332	-77
51	Ingeniørvesenet	-74 847	-70 054	4 793	-56 989	1 950
52	Parkvesenet	39 047	41 650	2 603	64 040	-496
53	Plan og bygg	-3 140	13 189	16 329	22 444	-1 000
54	Eiendom	127 572	161 283	33 711	259 742	-2 320
55	Klima og arealutvikling	6 930	36 613	29 683	60 650	-3 800
Sum		166 995	256 883	89 888	462 219	-5 743

4.6.2 Budsjettendringer:

Økte energiutgifter formålsbygg og kommunale boliger

Det største avviket er knyttet til strøm og fjernvarme. Kommunedirektøren foreslår at eiendom kompenseres med totalt 14 mill. kr. Eiendom jobber kontinuerlig med ENØK tiltak for å redusere energiforbruket i kommunens bygg, men redusert forbruk kan ikke alene kompensere for dagens høye energipriser. Det er inngått sikringsavtale på innkjøp av strøm som gjør at kommunen har en strømpris som ligger under spotprisen (markedspris) slik som situasjonen er nå. For 2022 gir sikringsavtalene en beregnet besparelse på ca. 80 mill. kr sammenlignet med spotpris og forventet forbruk i 2022.

Økte energiutgifter Aquarama

Energiutgifter til Aquarama foreslås kompenseres i henhold til avtale, med 8 mill. kr.

Økt vintervedlikehold

Ingeniørvesenet foreslås kompensert med 4,5 mill. kr i økt vinterdrift vei i henhold til nye prognoser.

Vann og avløp

Prognosen for vann og avløp samlet sett viser et underskudd på 23,3 mill. kr, hvor vann antas å få et underskudd på 10,4 mill. kr og avløp et underskudd på 12,9 mill. kr. Det største avviket skyldes høyere selvkostrente, dvs. 3,3 % mot budsjett på 2,2 %. Dette utgjør en merkostnad for avløp på 13 mill. kr og 6,1 mill. kr for vann. Det er noe usikkerhet på inntektssiden, og noen avvik i driften ellers.

Midler til sommerjobb for flyktninger

Kommunedirektøren foreslår at Parkvesenet leverer tilbake ubrukte midler 1,04 mill. kr bevilget i 1. tertial til sommerjobb for flyktninger.

Inntektskrav utendørsbasseng Aquarama

Kommunedirektøren foreslår at eiendom kompenseres med inntektstapet grunnet utsettelse utendørsbasseng Aquarama.

Utleie serveringsareal torvet

Kommunedirektøren foreslår at økte leieutgifter på 450 000 kr for utleie av mer areal på torvet trekkes tilbake til bykassa.

Midlertidige løsninger Tordenskjoldsgate skole

Kommunedirektøren foreslår at eiendom kompenseres med økte utgifter til strøm og renhold på 146 000 kr på brakkeløsning Tordenskjoldsgate skole og Hånes skole.

Ny adkomstvei Mjåvann – justering budsjett

Kommunen har forpliktet seg til å utbetale et tilskudd til ny adkomstveg til Mjåvann industriområde. Avtalene ble inngått i gamle Songdalen og Kristiansand kommune. Opprinnelig beløp var 23,565 mill. kr. Oppdaterte kostnadsoverslag viser at det er behov for ytterligere 1,126 mill. kr. Dette skyldes blant annet at veien er tilrettelagt for modulvogntog. Kommunedirektøren foreslår at budsjettet økes tilsvarende.

Pris- og lønnsjustering

Det ble i RNB endret satsen for pris- og lønnsvekst fra 2,5 % til 3,7 % (deflator). Lønnsoppgjøret endte på 3,84 %. Det gjenstår pr. 2. tertial 24,3 mill. kr til fordeling til områdene. By- og stedsutvikling fikk for mye i 1. tertialrapport og får nå et trekk på -442 000 kr.

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer:

Tall i 1000 kr

K.sjef område	Tiltak	Beløp
54	Økte energiutgifter formålsbygg	12 500
54	Økte energiutgifter kommunale boliger	1 500
54	Energiutgifter Aquarama	8 000
51	Økt vintervedlikehold	4 500
51	Økte kapitalkostnader vann	-2 500
51	Økte kapitalkostnader avløp	-5 300
52	Sommerjobb flyktninger tilbakeføres	-1 038
54	Inntektskrav utendørsbasseng AQ kompensert	450
54	Utleie serveringsareal torvet	-420
54	Brakkeløsning Tordenskjoldsgate skole og Hånes skole. Økte utgifter til strøm og renhold.	146
50	Ny adkomstvei Mjåvann – justering budsjett	1 126
5	Pris- og lønnsjustering	-442
Sum		18 522

Kommunedirektøren foreslår følgende budsjettendringer på bruk av disposisjonsfond og overføringer til investeringer:

Tall i 1000 kr

K.sjef område	Tiltak	Beløp
52	Bruk av disposisjonsfond Bydelsfond	-496
52	Tilskudd bydelsfond	496
53	Bruk av disposisjonsfond	-1 000
53	Planer Songdalen	1 000
54	Avsetning til disposisjonsfond vedlikehold, a-bygg	14 000
54	Vedlikehold a-bygg	-14 000
54	Småbåt bookingsystem, overført til investering	-800
54	Småbåt bookingsystem, overført til investering	800
54	Brakker Vigvoll skole	350
54	Bruk av disposisjonsfond Brakker Vigvoll skole	-350
55	Drift til investering, Regulering Gimleområdet	-500
55	Overført investering	500
55	Klima og omstillingsfondet	900
55	Bruk av disposisjonsfond Klima og omstillingsfondet	-900
55	Solceller	1 300
55	Bruk av disposisjonsfond Solceller	-1 300
55	Avfall gjenbruk	500
55	Bruk av disposisjonsfond Avfall gjenbruk	-500
55	Kommuneplanens arealdel	500
55	Bruk av disposisjonsfond Kommuneplanens arealdel	-500
55	Piggdekk- panteordning og gebyr	4 200
55	Bruk av disposisjonsfond Piggdekk- panteordning og gebyr	-4 200
55	Klima og miljø strategien	200
55	Bruk av disposisjonsfond Klima og miljø strategien	-200
Sum		0

Det er i tillegg foreslått interne justeringer mellom kommunalsjefområdene innenfor By- og stedsutvikling som er skissert i 2. tertialrapport 2022 By- og stedsutvikling.

4.6.3 Områdets disposisjonsfond – prognose 31.12.2022

By- og stedsutvikling sitt disposisjonsfond pr. 1.1.2022 var på 35,6 mill. kr. Det ble i 1. tertialrapport 2022 levert 4,9 mill. kr tilbake til bykassa. I tillegg ble området kompensert med 5,7 mill. kr til strømutfgifter og 9,1 mill. kr for vintervedlikehold i 2021.

Det ble i 1. tertialrapport vedtatt å bruke 2 mill. kr til overføring til investering og 1,77 mill. kr av til driftstiltak av disposisjonsfondet.

By- og stedsutvikling foreslår å bruke 9,4 mill. kr av disposisjonsfondet i 2. tertialrapport og forventer 5,5 mill. kr mindreforbruk på ordinær drift.

Prognosen for disposisjonsfond pr. 31.12.22 er 37,8 mill. kr.

Tall i 1000 kr

	Beløp
Disposisjonsfond pr. 1.1.2022	35 640
Kompensasjon økte strømutfgifter	5 700
Kompensasjon vintervedlikehold ingeniørvesenet 2021	9 100
Tilbakelevering til bykassa (parkering, adm. Park)	-4 914
Bruk av disposisjonsfond 1. tertialrapport 2022 til drift	-1 777
Bruk av disposisjonsfond 1. tertialrapport 2022 til investering	- 2 000
Bruk av disposisjonsfond 2. tertialrapport:	
Planarbeid Songdalen	-1000
Brakker Vigvoll skole	-350
Klima og omstillingsfond (fra 2021)	-900
Solcellefond (fra 2021)	-1 300
Avfall gjenbruk	-500
Kommuneplanens arealdel	-500
Finansiering av underskudd piggdekkavgift og merforbruk panteordning piggdekk	-4 200
Klima og miljøstrategi	-200
Ubrukt bydelsfond drift 2021 utbetalt 2022	-496
Årsprognose budsjettavvik 31.12.22	5 480
Sum prognose disposisjonsfond 31.12.22	37 783

Disposisjonsfondet er fordelt slik mellom kommunalsjefområdene:

Disposisjonsfond	Beløp
50 Byutvikling stab	5 141
51 Ingeniørvesen	3 944
52 Parkvesen	3 616
53 Plan- og bygg	8 018
54 Eiendom	539
55 Klima og arealutvikling	16 525
Sum prognose disposisjonsfond 31.12.22	37 783

Disposisjonsfondet er i stor grad bundet opp i pågående tiltak, og tiltak som er forsinket på grunn av pandemien. Fondet skal også brukes til økende AFP-utfgifter.

5. Budsjettreguleringer

Område	Tiltak:	Økte utgifter/ Red.inntekter.	Red.utgifter/ Økte inntekter:
10	Kommunedirektør		
	Pris- og lønnsjustering	17	
	Sum område 10	17	
11	Organisasjon		
	Pris- og lønnsjustering	591	
	Sum område 11	591	
12	Økonomi		
	Pris- og lønnsjustering	287	
	Sum område 12	287	
13	Samhandling og innovasjon		
	Pris- og lønnsjustering	124	
	Sum område 13	124	
2	Oppvekst		
2	Pris- og lønnsjustering	10 752	
21	Integreringstilskudd	4 610	
22	Integreringstilskudd	1 078	
23	Integreringstilskudd	312	
21	Justering demografi skole	1 145	
21	Merutgifter strøm Kongsgård skolesenter	1 500	
21	Inventar til skolene	635	
21	Flytting til brakker Wilds Minne skole	347	
22	Utbetalt koronautgifter til private barnehager	3 400	
22	Nye satser private barnehager, pga. arbeidsgiveravgift	2 800	
22	Kompensasjon ekstrautgifter, vannskade Jordbærveien barnehage	410	
23	Merutgifter strøm leide bygg	600	
23	Avlønning fosterhjem, 2. halvår		900
23	Barnevernstjenesten overføring til investering	671	671
20	Midler til styrket tilbud barnehage fra Oppvekst stab til barnehage		2 000
22	Midler til styrket tilbud barnehage fra Oppvekst stab til barnehage	2 000	
	Sum område 2	30 260	3 571
3	Helse og mestring		
3	Pris- og lønnsjustering	12 522	698
33	Fordeling av integreringstilskudd for Ukrainaflyktninger	12 431	
36	Fordeling av integreringstilskudd for Ukrainaflyktninger	7 289	
31	Fordeling av integreringstilskudd for Ukrainaflyktninger	1 160	
30	Fordeling av integreringstilskudd for Ukrainaflyktninger	3 120	
34	Kompensering for tilbakebetaling av Helfø krav vedrørende TISK	8 663	
33	Korrigerer for mye overført til fastlegeordningen		11 785
32	Tilbakelevering av for mye kompensert koronakostnader 1 tertial		3 000
34	Tilbakelevering av for mye kompensert koronakostnader 1 tertial		2 900
35	Tilbakelevering av for mye kompensert koronakostnader 1 tertial		10 600
	Sum område 3	45 185	28 983
4	Kultur og innbyggerdialog		
4	Pris- og lønnsjustering	673	
40	Pris- og lønnsjustering Kirkelig fellesråd	465	
41	Kompensasjon energiutgifter Vågsbygd kultursenter og idrett	300	
42	Tilbakeføring-busskortordning for studenter-Innbyggertorg		700
42	Tilbakeføring-koronatilskudd for 2021-Innbyggertorg		424
	Sum kultur og innbyggerdialog	1 438	1 124
5	By- og stedsutvikling		
	Pris- og lønnsjustering	670	1 112
54	Økte energiutgifter formålsbygg	12 500	
54	Økte energiutgifter kommunale boliger	1 500	
54	Energiutgifter Aquarama	8 000	
51	Økt vintervedlikehold	4 500	
51	Økte kapitalkostnader vann		2 500

51	Økte kapitalkostnader avløp		5 300
52	Sommerjobb flyktninger tilbakeføres		1 038
50	Inntektskrav utendørsbasseng AQ kompensert	450	
50	Utleie serveringsareal torvet		420
50	Brakkeløsning Tordenskjoldsgate skole og Hånes skole. Økte utgifter til strøm og renhold.	146	
50	Ny adkomstvei Mjåvann - justering budsjett	1 126	
	Sum by- og stedsutvikling	28 892	10 370
9	Områdeovergrepene		
9	Redusert rammetilskudd	100 000	
9	Redusert rammetilskudd statsbudsjett 2022	5 272	
9	Korrigeringsrammetilskudd fra 1. tertialrapport 2022	21 857	
9	Skatt på inntekt og formue		35 905
9	Eiendomsskatt		18 500
9	Redusert avkastning energiverksfondet	92 000	
9	Utbytte Gimleveien 28 AS		22 000
9	Økt premieavvik pensjon KKP		19 736
9	Økt premieavvik pensjon KLP		343
9	Pensjonspremie KKP - økning	20 709	
9	Pensjonspremie KLP - økning	3 402	
9	Økt avsetning til fond premieavvik	20 079	
9	Økt renteutgift	17 621	
9	Økt renteinntekt		9 638
9	Reduserte avdragsutgifter		100 000
9	Overført fra drift til investering	100 000	
9	Overføring fra drift til investering Wilds minne skole	48 000	
9	Økning integreringstilskudd (24 mill. kr er fordelt ut til områdene)		58 000
9	Økte kostnader mottak av flyktninger avsatt til senere fordeling	28 000	
9	Økt rentekompensasjon Husbanken		1 061
9	Statstilskudd - Isolasjonskostnader (gitt til org. i 1. tertial)		1 100
9	Ufordelte skjønnsmidler fra Statsforvalteren	227	227
9	Avsetning til pris- og lønnsjustering		10 000
9	Bruk av sentralt disposisjonsfond		243 403
9	Bruk av områdefond til investering		
	Sum område 9	457 167	519 913
SUM:		563 961	563 961

6. Budsjettendringer bruk av disposisjonsfond og overføringer til investeringer

Område	Områdefond	Tilførsel områdefond	Reduksjon områdefond
11	Organisasjon		
11	Avlevering av arkiv til IKAVA	1 300	
11	Sykefraværsprosjekt	700	
11	Bruk av disposisjonsfond		2 000
	Sum område 11	2 000	2 000
12	Økonomi		
	Sum område 12	0	0
13	Samhandling og innovasjon		
13	Støtte Programmet flere i arbeid		1 538
13	Strukturell rasisme		50
13	Avsetning til disposisjonsfond	1 588	
13	Tiltakspakke næringslivet	180	
13	Bruk av disposisjonsfond		180
	Sum område 13	1 768	1 768
2	Oppvekst		
21	Overføring til investeringsprosjekt skolekjøkken Oddemarka skole	1 300	
21	Bruk av disp. fond til investeringsprosjekt skolekjøkken Oddemarka skole		1 300
22	Overføring til investeringsprosjekt barnehage	368	
22	Bruk av disposisjonsfond til investeringsprosjekt barnehage		368
	Sum område 2	1 668	1 668
3	Helse og mestring		
36	Gjeldsrådgivning, midler fra 1. tertial 2021	677	
36	Bruk av disp. fond Gjeldsrådgivning, midler fra 1. tertial 2021		677
36	Innsparing digisos	1 025	
36	Bruk av disp. fond Innsparing digisos		1 025
36	Nye mønstre - trygg oppvekst	1 500	
36	Bruk av disp. fond Nye mønstre - trygg oppvekst		1 500
33	Rask psykisk helsehjelp fra 1T 2021	2 000	
33	Bruk av disp. fond Rask psykisk helsehjelp fra 1T 2021		2 000
36	Sysseting og rehabilitering bygg, bystyre des 2019	87	
36	Bruk av disp. fond Sysseting og rehab. bygg, bystyre des 2019		87
33	Feil utbetaling tilskudd Lindesnes2021	1 456	
33	Bruk av disp. fond feil utbetaling tilskudd Lindesnes2021		1 456
33	Investering Strømsdalen 6	200	
33	Bruk av disp. fond Investering Strømsdalen 6		200
33	Fastlegevedtak 1T 2022	5 900	
33	Bruk av disp. fond Fastlegevedtak 1T 2022		5 900
35	Kompetansemidler Strømmehaven	500	
35	Bruk av disp. fond Kompetansemidler Strømmehaven		500
31	Etableringstilskudd-Husbanken	3 900	
31	Bruk av disp. fond Etableringstilskudd-Husbanken		3 900
35	Språkelever VG3	1 118	
35	Bruk av disp. fond Språkelever VG3		1 118
34	Lønnsoppgjør leger	300	
34	Bruk av disp. fond Lønnsoppgjør leger		300
34	Driftstilskudd avtaleterapeuter	1 200	
34	Bruk av disp. fond Driftstilskudd avtaleterapeuter		1 200
34	Investeringer hjelpemiddellager	2 000	
34	Bruk av disp. fond Investeringer hjelpemiddellager		2 000
34	Nøkkelpakker HR	2 200	
34	Bruk av disp. fond Nøkkelpakker HR		2 200

32	Kompetanseheving utfordrende arbeid	200	
32	Bruk av disp. fond Kompetanseheving utfordrende arbeid		200
32	Kompetanseheving utfordrende arbeid	185	
32	Bruk av disp. fond Kompetanseheving utfordrende arbeid		185
	Sum område 3	24 448	24 448
4	Kultur og innbyggerdialog		
42	Inndekning ekstra vedlikehold av Ekserserhuset	150	
42	Bruk av disposisjonsfond		150
42	Meet-prosjektet	300	
42	Bruk av disposisjonsfond		300
42	Inngangsportaler og scene Julebyen Kristiansand 2022		400
42	Inngangsportaler og scene Julebyen overføring investering	400	
	Sum kultur og innbyggerdialog	850	850
5	By- og stedsutvikling		
52	Bruk av disposisjonsfond Bydelsfond		496
52	Tilskudd bydelsfond	496	
53	Bruk av disposisjonsfond		1 000
53	Planer Songdalen	1 000	
54	Avsetning til disposisjonsfond vedlikehold, a-bygg	14 000	
54	Vedlikehold a-bygg		14 000
54	Småbåt bookingsystem, overført til investering		800
54	Småbåt bookingsystem, overført til investering	800	
54	Brakker Vigvoll skole	350	
54	Bruk av disposisjonsfond Brakker Vigvoll skole		350
55	Drift til investering, Regulering Gimleområdet		500
55	Overført investering	500	
55	Klima og omstillingsfondet	900	
55	Bruk av disposisjonsfond Klima og omstillingsfondet		900
55	Solceller	1 300	
55	Bruk av disposisjonsfond Solceller		1 300
55	Avfall gjenbruk	500	
55	Bruk av disposisjonsfond Avfall gjenbruk		500
55	Kommuneplanens arealdel	500	
55	Bruk av disposisjonsfond Kommuneplanens arealdel		500
55	Piggdekk- panteordning og gebyr	4 200	
55	Bruk av disposisjonsfond Piggdekk- panteordning og gebyr		4 200
55	Klima og miljø strategien	200	
55	Bruk av disposisjonsfond Klima og miljø strategien		200
	Sum by- og stedsutvikling	24 746	24 746
Sum		55 480	55 480

Forutsetninger for å lykkes

For at Kristiansand kommune skal lykkes med satsingsområdene i kommuneplanen må sentrale rammebetingelser være på plass. Organisasjonen Kristiansand kommune skal kjennetegnes av "å være på": *På lag - På stell - På hugget*. I tertialrapportene rapporterer kommunedirektøren i tillegg til økonomi på «En attraktiv arbeidsgiver og inkluderende arbeidsplass» (inkl. status på sykefravær), verbalvedtak og status arbeid med klimabudsjett, og klimatiltak. Periodemål, andre satsinger og tiltak fra økonomiplanen rapporteres på i årsberetningen.

7. En attraktiv arbeidsgiver og inkluderende arbeidsplass

7.1 Innledning

For at kommunen som arbeidsgiver skal kunne løse de utfordringene kommunen står overfor vil det å utvikle felles organisasjonskultur og god ledelse, sikre helsefremmende arbeidsplasser og å ha riktig kompetanse være satsingsområder i planperioden.

Satsingsområdene er forankret i kommunens arbeidsgiverstrategi. Det er viktig å sikre gode samarbeidsarenaer med tillitsvalgte og vernetjeneste, og utvikle en helhetlig arbeidsgiverpolitikk. Selve strategidokumentet ble politisk vedtatt i 2020. Oppfølgingsarbeidet følges videre opp i 2022 med implementering og konkrete handlingsplaner og prosjekter.

Kommunedirektøren vil i 2. tertialrapport gi en statusrapport på sykefravær, nærværarbeid og heltid. På de øvrige satsingsområdene gis en kort status.

7.2 Utvikle organisasjonskultur og ledelse

Likestilt og mangfoldig organisasjon

Kristiansand kommune ble resertifisert som likestilt virksomhet av Agder fylkeskommune i juli 2022. Kommunen ved ordfører mottok diplom på sertifiseringsseremoni under Arendalsuka i august.

7.3 Sikre helsefremmende arbeidsplasser

Nærvær

Ett av målene i satsingsområdet Helsefremmende arbeidsplasser omhandler kommunens nærværarbeid: *Nærværet øker hvert år, og alle ledere har et høyt fokus på å redusere arbeidsrelatert sykefravær.*

IA innsatsteam har i perioden iverksatt konkrete tiltak for å imøtekomme det høye fraværet i utvalgte sektorer, deriblant barnehage, livsmestring og omsorg. Teamet har gått inn i eksisterende prosesser, arbeidet tett med lederne i de forskjellige kommunalområdene for å forstå problemstillingene de står ovenfor og ønsker bistand til. Teamet mottar mange henvendelser fra ledere som går på kompliserte individsaker relatert til sykefravær, og teamet bistår lederne best mulig for å finne gode løsninger.

Status legges jevnlig frem for Organisasjonsutvalget til orientering og for innspill.

Sykefravær

Sykefraværet pr 31.07 for Kristiansand kommune er 10,1 %, fordelt på 2,5 % korttidsfravær og 7,6 % langtidsfravær. Totalt sykefravær samme periode i fjor var på 9,9 %. Kristiansand kommune har som mål å ligge under 7,6 % i totalt sykefravær innen 2025.

Sykefravær per måned hittil i år:

	jan	feb	mar	apr	mai	jun	jul
Korttidsfravær	3,5 %	4,7 %	3,2 %	1,7 %	1,6 %	1,7 %	1,1 %
Korttids – endring fra 2021	1,6 %	2,6 %	1,8 %	0,1 %	-0,3 %	0,3 %	0,5 %
Langtidsfravær	8,6 %	9,1 %	8,4 %	7,4 %	7,2 %	7,2 %	5,7 %
Langtids – endring fra 2021	0,7 %	0,3 %	-0,6 %	-1,1 %	-1,6 %	-1,2 %	-0,9 %

Tabellen over viser at økningen i sykefraværet sammenlignet med 2021 i stor grad skyldes økning i korttidsfraværet, noe som i all hovedsak er knyttet koronarelatert fravær.

Ser man på langtidsfraværet avtar økningen sammenlignet med 2021, og i mars 2022 var langtidsfraværet 0,6 prosentpoeng lavere enn for mars 2021.

Sykefravær hittil i år fordelt på kjønn:

Kristiansand kommune	Korttidsfravær	Langtidsfravær	Korttidsfravær samme periode 2021	Langtidsfravær samme periode 2021	Totalt fravær
Menn	2,2 %	4,7 %	1,3 %	4,4 %	6,8 %
Kvinner	2,6 %	8,6 %	1,6 %	9,5 %	11,2 %

Sykefravær fordelt pr. underliggende område:

	Korttidsfravær	Langtidsfravær	Totalt fravær	Totalt fravær samme periode i fjor	Mål 2022
By- og stedsutvikling	2,2 %	6,0 %	8,2 %	6,4 %	5,9 %
Helse og mestring	2,5 %	8,4 %	11,0 %	11,3 %	9,0 %
Kultur og innbyggerdialog	1,7 %	6,1 %	7,8 %	7,3 %	5,0 %
Oppvekst	2,7 %	7,6 %	10,3 %	9,9 %	7,0 %
Organisasjon	1,8 %	4,2 %	6,0 %	5,1 %	4,5 %
Samhandling og innovasjon	1,2 %	1,4 %	2,6 %	4,2 %	4,0 %
Økonomi	1,0 %	5,5 %	6,5 %	4,8 %	4,5 %

(Siste måned i rapporteringsperioden er utelatt, siden sykefraværstallene ikke er komplette på rapporteringstidspunktet.)

Direktørens forklaring på sykefravær:

Direktørens forklaring på sykefravær:

Sykefraværet i **helse og mestring** ligger fortsatt høyt med 2 prosentpoeng over målsetting på 9 %, hittil i år. Tendensen er i midlertidig synkende og enkelte enheter synes å være tilbake på et nivå som før pandemien.

Korttidsfraværet påvirkes fortsatt av korona. Det rapporteres også om slitasje hos ansatte etter pandemien og som følge av utfordringer med tilgang på tilstrekkelig med vikarer. Det sistnevnte har ført til merbelastning på ansatte.

Forebygging av sykefravær, tilrettelegging av et helsefremmende arbeidsmiljø og utvikling av kunnskap hos ledere vil være prioriterte områder for å sikre systematisk arbeid med å øke nærvær gjennom å redusere sykefravær. IA innsatsteam vil være en viktig støtte til ledere i dette arbeidet. Jordmorkompetanse i BHT bistår ledere og gravide ansatte tidlig.

Helse og mestring mottok i vår en bekymringsmelding fra vernetjenesten knyttet til arbeidssituasjonen for ansatte i kommunalsjefsområdet omsorgssentre. Det vises til områdets tertialrapport for oppfølging av meldingen.

Sykefraværet i **oppvekst** ligger fortsatt over måltallet. Deler av fraværet er fortsatt koronarelatert.

Det er spesielt barnehagene som har særlige og vedvarende utfordringer med høyt sykefravær. Kommunalområdet samarbeider med innsatsteamet og med BHT og NAV (IA dager).

Sykefraværet i **by- og stedsutvikling** er høyere sammenlignet med samme periode i fjor. Korttidsfraværet er fortsatt preget av korona.

Langtidsfraværet består både av alvorlig sykdom som ikke er arbeidsrelatert og sykefravær som er arbeidsrelatert.

I tillegg til det kontinuerlige tilretteleggings- og oppfølgingsarbeidet, gjennomføres det IA-dager i flere kommunalsjefområder.

Fraværet i **de øvrige områdene** er i all hovedsak ikke arbeidsrelatert.

Heltid

Andel heltid i Kristiansand kommune er 58,1 %, det er en økning på 2,0 % prosentpoeng, sammenlignet med samme tidspunkt i fjor. Andel heltid for menn er 72,0 % og 52,3 % for kvinner. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse for menn er 86 % og 79 % for kvinner.

Andel heltid og gjennomsnittlig stillingsstørrelse for underliggende områder:

	Andel heltid menn	Andel heltid kvinner	Andel heltid totalt	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse
By- og stedsutvikling	91,2 %	65,7 %	81,2 %	93,0 %
Helse og mestring	46,0 %	40,9 %	41,7 %	72,4 %
Kultur og innbyggerdialog	67,6 %	59,2 %	62,4 %	78,4 %
Oppvekst	85,2 %	66,5 %	70,3 %	89,3 %
Organisasjon	92,9 %	87,3 %	89,9 %	94,7 %
Samhandling og innovasjon	88,9 %	84,6 %	87,1 %	94,4 %
Økonomi	92,6 %	86,3 %	88,5 %	93,7 %

Satsingen på heltidskultur gir resultater gjennom økning i andel heltidsstillinger og gjennomsnittlig stillingsstørrelse, både i helse og mestring, oppvekst og kultur og innbyggerdialog. Medbestemmelsesgruppene jobber videre med oppfølging av kartleggingen av frivillig og ufrivillig deltid, herunder måltall for de ulike områdene.

Prosjektgruppen kartlegger og vurderer muligheter for bruk av stillinger på tvers av områdene.

Oppvekst har gjennomført ny kartlegging av assistenter, fagarbeidere og miljøterapeuter i skole og SFO.

Helse og mestring har etablert en satsing på arbeidsgiverfeltet, dette omhandler rekruttering, heltid og nærvær og vil ha betydning for arbeidet med å etablere en heltidskultur. De deltar i det nasjonale prosjektet TØRN som handler om riktig bruk av

kompetanse og oppgavefordeling. Dette prosjektet kan gi positive bieffekter til Flere i arbeid og kommunen som arbeidsgiver.

7.4 Riktig kompetanse

Strategisk kompetanseutvikling

På grunn av kapasitetsutfordringer er videre arbeid i all hovedsak utsatt til 2023

Lederopplæring og lederutvikling

- Alle direktører og kommunalsjefer møtes jevnlig til kommunedirektørens utvidet ledermøte.
- Det er etablert et mentorprogram for ledere i kommunen der ulike kull består av henholdsvis nye ledere og erfarne ledere.
- Med utgangspunkt i ledergruppeprofilen effect arbeides det målrettet med ledergruppeutvikling i kommunen.
- Oppfølgingsarbeid etter 10 faktor medarbeiderundersøkelse inngår også i kommunens målrettede innsats innen lederutvikling.
- Plan for lederopplæring er under kontinuerlig utvikling.

Flere i arbeid

Prosjektleder ble ansatt før sommeren. Prosjektet jobber med ulike aktiviteter som for eksempel lærlingeordningen i kommunen, fremtidig kompetansebehov og vurdering av oppmykning av tilsetningsreglementet i kommunen. Kommunen deltar i KS-prosjektet «Inn i jobb» som gir nyttig erfaringsutveksling på hvordan opprette arbeidstreningsplasser som gir fast jobb.

8. Klimatiltak

I klimabudsjettet er det 4 ulike tabeller som viser klimatiltak: direkte utslipp der man kan beregne en effekt/utslippsreduksjon, ikke-kvantifiserbare utslippsreduksjoner med tiltak som antas å ha en utslippsreduksjon, indirekte utslipp og tidligere vedtatte tiltak som ikke er ferdigstilt. Til sammen er dette i overkant av 40 tiltak. De fleste tiltak følger planlagt fremdrift.

Direkte utslipp

De kvantifiserbare klimatiltakene er knyttet til tiltak innen sektorene veitrafikk, annen mobil forbrenning og luftfart. Tiltakene som er i egen organisasjon er en elektrisk gravemaskin og en elektrisk lastebil, som er satt i bestilling. Utskifting av kommunale tjenestebiler pågår. Bilene skiftes ut når alder og tilstand tilsier det. Det er forventet at 80 % av bilene er byttet ut med elektrisk innen 2025. I tillegg er innarbeidet et innsparingstiltak knyttet til redusert reisevirksomhet i hele organisasjonen.

Den største effekten av elektrifisering av busser vil komme når AKT utlyser ny kontrakt for Kristiansandsområdet, etter 2025.

Ikke-kvantifiserbare utslippsreduksjoner

Det er en rekke klimatiltak som er identifisert i økonomiplan 2022-25, men som ikke kunne beregnes på det tidspunktet. Flere av disse tiltakene forventes på sikt å kunne beregnes og kvantifiseres.

De tiltakene som har størst forventet effekt er knyttet til forstudier fangst og frakt CO2 Returkraft, tiltak knyttet til bygge- og anleggsplasser og en rekke tiltak knyttet til nullvekst personbiltrafikk (belønningsavtale, bompengoordningen, ATP, byvekstavtale, tilrettelegging for sykling). I tillegg er det kommunale kampanjer og tilskuddsordninger for bedrifter, lag foreninger og innbyggere (klima og omstillingsfondet, klimasmart landbruk, folkets klimadugnad, miljøuka og panteordninger mv).

Status på enkelte av prosjektene:

- Landstrøm: Kristiansand Havn KF investerer i ett landstrømsanlegg til containerskip med totaleffekt på 7,5 MVA som kan forsyne skipene både med 6,6 kV og 690V. Installasjonen av landstrømanlegget forventes utført høsten 2022. Havna bygger også infrastruktur for landstrøm til containerskip som skal ferdigstilles i høst.
- Mulighetsstudie nullutslippsområde Langemyr: Enova har gitt støtte til et forprosjekt for å vurdere produksjon av hydrogen i området. Dette forprosjektet er ferdig og tas med videre inn i vurdering av mulighetene for å produsere hydrogen. Bystyret har bevilget midler til å avklare om det kan etableres karbonfangstanlegg på søppelforbrenningsanlegget Returkraft. Her må vurderes både teknologi for fangstanlegg, transport og lagring. Arbeidet er igangsatt.
- Bygge- og anleggsplasser: Pilotprosjektet utslippsfri byggeplass er igangsatt i skisseprosjekt Øvre Slettheia barnehage. Det er gitt tilskudd med klimasatsmidler fra Miljødirektoratet. Miljørådgiver er engasjert, og det er laget miljøprogram og miljøoppfølgingsprogram. Pilot utslippsfri anleggsplass kommer i 2023. Øvrige klimatiltak rettet mot bygge- og anleggsplasser er miljøkrav til anskaffelser bygg og anlegg, krav til miljøegenskaper og CO2-utslipp for materialer og tilrettelegging for sirkulær byggebransje.
- Nullvekst personbiltrafikk: Tiltakene går som planlagt. Det antas grunnlaget for bompengeproposisjonen nå er avklart, og dermed at forutsetningene for en byvekstavtale er klarlagt. Klimatiltaket gratis buss for barn mellom 6-12 år foreslås ikke gjennomført fordi det vurderes å ikke være hensiktsmessig.
- Tilskuddsordninger: egen rapportering til bystyret i juni

Indikatorer på måling av organisasjonen blir lagt fram i rullering av økonomiplanen for 2023-2026.